

פרק ראשון

שכר על כל מצוה

א. על כל מצוה

מקור המצוה: שבאמת יש לכל המצות שכר בעוה"ז ובעוה"ב, באשר שהקב"ה הוא חי וקיים ונלחץ, ולכך גם השכר הוא נלחץ לעד בעוה"ז ובעוה"ב. ומטה יש שכר דרוש ט"ו.

דהיינו מה דהקב"ה נותן קצת שכר בעוה"ז להיטיב ללדיקים אע"ג דשכר מצוה הוא לעוה"ב, יען כי עוה"ז הוא חול ועוה"ב הוא קודש, וכמו שמוסיפין מחול אל הקודש הרי החול כקודש הוא, לכן נותנים שכר גם בעוה"ז החול כי כקודש הוא. (בנין דוד וישלח).

שהשי"ת יסלם גמול עבור כל עבודה בפרטיות וכו' היינו פעולות כל עבודות פרטיים זה יגמול השי"ת גם בעוה"ז, ושכר חלף משך העבודה כולה, זה ליכא בהאי עלמא כי אם בעוה"ב. וקול אליהו (רוח)

דשכר מצוה הוא בשני בחינות, גשמיות ורוחניות, שכר גשמי נודע כמו שאמר ובכך פרי בטןך וגו' (רחובות הנהר עקב).

שמעתי ממורי (מוהרי"א מזיריטשוב). זללה"ה ששמע מרבו הקדוש מהרצ"ה

(ומזיריטשוב). זללה"ה שאמר בשם רבינו רשבה"ג מו"ה אלימלך זללה"ה הטעם שנקרא יעקב נורא, עפ"י משל כמו מי שהולך על דף קצר המונח להעביר המים, הוא ירא להטות עצמו לכאן ולכאן שלא יפול ח"ו לתוך המים רק הוא הולך בשוה וכו' עכ"ל. ק. ושמעתי מת"ח אחד נ"י שאיתא בספה"ק שכן הוא בקיום המצוה שבעת קיום המצוה, הרי מגדל היראה אי אפשר לחשוב בדבר אחר רק בענין קיום המצוה, וזהו הכוונה ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, היינו שבעת קיום המצוה א"א לו לחשוב על קיבול השכר מגדל הפחד, אבל באמת אחר שכבר קיים המצוה, שפיר מגיע לו שכר, והבן (אמרי יוסף, ספינקא, ראה)

שכר מצוה בהאי עלמא ליכא מלד הבריאה דדי אשר בראו וכו' א"כ לפי סברא הנ"ל דהאדם השומר תורה ומצוות בורא את עצמו וכו' ל"ש לומר מי הקדימני מלד הבריאה. (אמרי יצחק בחוקותיו).

מ"מ אם האדם עושה מעשים טובים, א"כ עכ"פ הוא דנוק בקדושה ובטוב,

התורה, זה השכר הכולל שבזה קיימת העולם זה יועיל אשר ישמור את צריחו ואהבך וכו'. (פני דוד פ' עקב).

א"כ ראוי לקבל טוב וחסד מהבורא ב"ה שראינו להיטיב תמיד אם יהיה המקבל ראוי לקבל. (דודאים בשדה ואחחנן).

ג. על כללות קיום המצות

מקור המצוה: וזהו השכר מלוא ביהאי עלמא הנז' בתורה כ"פ מלד שמיעת המלות ואהבתו ועבודתו וכו'. (צדקת הצדיק).

אם בחוקותי חלכו וגו' כי התורה מבטיחה יעודים גשמיים וכו' ונתתי גשמיכם בעתם, דהוא שכר גשמי, ומכ"ש שכר רוחני שאתן לכם עד אין סיעור וכו' והכחז מודיע לנו דאפילו שכר גשמי יהיה לנו ע"ד המשנה שאדם אוכל מפירותיהן בעוה"ז וכו'. (ועלים לתרופה, בשם ספר רביד הזהב).

ד. על הטוב המסתעף מהמצוה

מקור המצוה: כי על המלוא בעלמה אין שכר אבל על מה שמסתעף מהמלוא יש שכר גם ביהאי עלמא. (מהרי"ד מבעלזא).

שההולך בדרך חיים דהיינו דרך התוה"ק אשר היא חיינו ואורך ימינו זוכה גם אל הטוב, שיהיה לו כל טוב גם בעוה"ז כי רק תחילתן יסורים אבל סופן שלווה. (בשבילי הישיבה - נצבים).

ה. על מה שבעשיית מצוה ניתוסף יראת שמים.

מקור המצוה: דהנה אף דשכר מלוא ביהאי עלמא ליכא, אבל בכל זאת נוטל שכר מן המלוא, משום דבעבור יראת הש"ת משלם ביהאי עלמא, בכל העולם כולו אינו ניזון אלא בשכר האמונה, ובכל מלוא. אשר יעשה לשם שמים בודאי על הפעולה גופא שכרה ביהאי עלמא ליכא, אבל הרי בכל עשיית המלוא הוא מוסיף יראת ה' וקונה יראת ה', דע"י ע"ס עשיית המלוא

על פרטים שבכל מצוה

ב. על קבלת התורה בכלליות

מקור המצוה: אמנם יש שכר כולל על שקבלנו התורה על מנת לשומרה שהיה העולם מתמוטט נמוגים ארץ וכל יושביה אם לא היה קבלת התורה וכו' וז"ש היום לעשותן ומחר לקבל שכתן, וכי תאמרו מה נאכל בימי חלדינו, לזה אמר והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, ושמרתם כלומר שמיעה על מנת לעשות, דהיינו קבלת

נראה כי הוא איש ירא אלקים, ומשום זה משלם שכר זהאי עלמא. ודרשות יריעות שלמה דרוש ח"י.

מקור המצוה: הא דקיי"ל שכר מלוא זהאי עלמא ליכא, דוקא שכר עשיית המלוא, אבל מקבל שכר על ביטול מלאכתו מה שמצטל בזמן עשיית המלוא. ושערי האבות.

ו. על קיום המצוה מצד אמונתו.

מקור המצוה: י"ל דבכל מלוא יש שכר טוב בעוה"ז, דבכל מלוא שהוא מקיים מעיד על האמונה שיש לו אמונת אומן וכו' א"כ בכל מלוא שקיים קדם לו האמונה ויש לו שכר בעוה"ז. ודברי יוסף עקב.

י. על צורך הגשמיות

מקור המצוה: שחמור ותמחין על עיקר השכר לעוה"ב, רק זאת אעשה לכס מיד הגשמיות והכנה שצריך האדם בעוה"ז, ולזה הוא נושא את נפשו, ומקיים השית"ת בו ביומו תחן שכרו. וטהור רעיונים פי בחוקותיו.

ז. הכנה למצוה שלאחריה

מקור המצוה: א"כ יש בכל קיום מלוא גם הכנה למלוא שיומקד ממלוא זו ולכן וכו' תזכו ג"כ לשכר זהאי עלמא. וולאשר אמר בחוקותיו.

יא. על הפעולה מקבלים שכר בעוה"ז.

מקור המצוה: והנה קשה הלא שכר מלוא זהאי עלמא ליכא, והתירוץ הוא כך לפי שיש בני אדם שעושין מלוא עם פעולה ויש בני אדם שעושין מלוא בלא פעולה, וזה ידוע ששכר פעולה יש זהאי עלמא. וקדושת לוי, שבועות.

ח. שיוכל לקיים שאר מצות

מקור המצוה: יובן כי שכר מלוא זהאי עלמא ליכא, כ"א שכר מלוא מלוא, שזכה לעשות מלות אחרות, ובזכות אלו יעשה עוד אחרים. וחת"ס פי פנחס.

יב. על מעשה הנגלה של המצוה.

מקור המצוה: כי על מעשה הנגלה יש שכר בעוה"ז, ועל מחשבה הנעלמה יש שכר בעוה"ב. ורב טוב האזינו.

ט. על ביטולו בזמן קיום המצוה

העולם לכף זכות וכו' נמצא דכש אחד מקיים מצוה לא עשה טוב רק לעצמו אלא גם לזולתו, והנה על חלק המצוה שמקיים בשביל עצמו אין מגיע שכר אלא בעלמא דאחרי, אבל על החלק שעשה טובה לכל ישראל קטיוע לקיום העולם ע"ז שפיר מגיע שכר גם בעלמא הדין. (ויחי יוסף בחוקותיו)

והנה בכל מצוה אחז"ל דמכריע את כה"ע לכף זכות, א"כ אף שעל המצוה גופא אין מגיע שכר עוה"ז אבל כמה שעשה טובה לחבירו במצוה זו מגיע לו שכר בעוה"ז. (ערוה"ב).

טז. על זה שהשי"ת שמח ליתן שכר למקיים מצוה.

מקור המצוה: שכר מצוה מצוה וכו' ואם אדם עושה מצוה שראוי לקבל שכר, בזה עצמו שנותן לו שכר עושה נחת רוח ליוצרו וע"ז מקבל שכר וכו' אבל שכר זה השני שראוי לו בשביל השכר שניתן לו זה נותן לו הקב"ה בעוה"ז. (כת"ס אבות)

סיבות שכל מצוה מביא אתו שכר:

יז. על שישראל הצילו העולם בזה שקבלו התורה

והנה השכר על המחשבה דהיינו הנשמה חתקיים לעוה"ב אבל שכר המעשה שיקבל הגוף עיקר שכרו בעוה"ז ודברי מהרי"א חצא).

יח. הרבה מצות שמגיע עליהם שכר בעוה"ז וכו' אבל על המעשה גם בעוה"ז יק שכר ולחם אבירים עקב).

יג. על קבלת עול מלך מלכי המלכים הקב"ה לקיים המצות

מקור המצוה: דהנה כבר הבאתי דעת הרמב"ם ששכר המצוה אין לו שייכות אל המצוה, רק שמקבל שכר עבור שקיבל עול מלך מלכי המלכים, ואף אם נאמר וכו' מ"מ שכר עוה"ז אין לו שייכות אליה. (ערכי נחל ואתחנן ב').

יד. על מה שמוסיפין טובה להשי"ת כביכול

מקור המצוה: מה רב טובך אשר צפנת, כי נעשה טובה לה' כמה שצפון שכר יראים לעוה"ב, וע"ז מקבלים שכר בעוה"ז (כתב סופר לך).

טו. על מה שעל ידי קיום מצותיו מתקיים העולם.

מקור המצוה: אחז"ל עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו וכל

כא. ע"י קיום המצוה מתקיים העולם

מקור המצוה: ואך מה שע"י מלוא נתינת העולם על זה מגיע להם שכר, כיון שהמלוא הוא ג"כ שיתקיים העולם הגשמי. ומה שאמרו שכר מלוא זהאי עלמא ליכא, היינו שכר מה שאנו מקיימין מלוא ה' ית' שזהו רוחניות. (ראשי בשמים אבות).

כב. הקב"ה זורע המצות, והפירות הגדלים משלם בעוה"ז

מקור המצוה: אפשר במ"ס נפוחר טוב על פ' כלאת ישראל ממלכים דהקב"ה זורע המלכות ועושין פירות, והוא נותן לבעלי המלכות וכו' הפירות בעוה"ז וכו'. (דבש לפי ש"ז).

כג. כדי שלא יתחלל שמו בעולם

מקור המצוה: אף שעיקר מלכותהן של ישראל שמור להם לעוה"ב וכו' מ"מ דדין הוא שיתן הקב"ה לישראל כל טוב בעוה"ז וכו' שאם לא חגיע מעלתן של ישראל וגדולתן למעלת העכו"ס ח"ו יתחלל שם שמים לעיני הגוים וכו'. (דברי יואל בחוקותיו).

מקור המצוה: ללכן מגיע ליעקב גם עוה"ז שהוא כמליל מזוטו של ים, דהרי הוא שלו, דתנאי הותנה הקב"ה עם מעשה בראשית דאם לא יקבלו את התורה יחזור העולם לתוהו ובוהו. ובנין דוד וישלח).

יד. מצד החסד

מקור המצוה: ומה שאתה מקלם בעוה"ז הוא רק ולך ה' החסד בתורת חסד וכו'. (תיקון משה, חנוכה).

יט. טבע המצות שמביאים טוב לעולם

מקור המצוה: שאע"פ ששכר מלוא זהאי עלמא ליכא, אמנם טבע המלכות שיביאו טוב לעולם, כמו טבע השלג קור, והשמש חום, כן טבע המלכות לטוב. (כנסת יחזקאל פ' עקב בשם רקנטי).

כ. מכיון שבכל מצוה מזכה כל ישראל

מקור המצוה: נמלא העושה מלוא אחת זוכה ומזכה גם את אחיו עמו וכו' מ"מ ע"י זכות שמזכה לחבירו מגיע לו שכר זהאי עלמא. (ולאשר אמר אחריו).

כד. כדי שיוכל לקיים עוד מצות מקור המצוה: ונראה דשכר מצוה זהאי עלמא ליכא, והשכר הבא לו לאדם ע"י איזה מצוה שעשה למשל כשהשי"ת נותן לאדם ממון עבור איזה מצוה שעשה אין זה עיקר השכר וכו' רק שנתן השי"ת הממון הזה כדי שיעשה עוד מצוה. (נועם אלימלך לך.)

כה. כדי שיהיה במה לעורר לב הקטנים לשמירת התורה מקור המצוה: וע"כ נותן השי"ת גם

שכר בעוה"ז להאיך ההולך בדרכי התורה וכו' כדי שיהיה בידינו לקרצ לב הקטנים וכו'. (נאות דשא, וילך.)

כו. בשביל שממתין לקבל שכרו בעוה"ב

מקור המצוה: כיון דשכר מצוה זהאי עלמא ליכא, וא"כ עבור שממתין על השכר לעוה"ב מגיע לו שכר בעוה"ז עבור המתנה. (אמרי אש תבא.)

פרק שני סוגי מצוות

א. על קיום מצות עשה

מקור המצוה: ולפי"ז הנה יס במכילתא פ' בא דאין מקבלין שכר אלא על המעשה עיי"ש, דמשם מוכח דזמנא היינו מצות עשה יס שכר בהאי עלמא היינו שיש לו בעולם הזה קרן וגם פירות. (אמרי שפר בחוקותי)

ועונשין גם בעוה"ז, מי שזמרס מקבל

שכר ג"כ בעוה"ז (לחם אבירים עקב)

כי הגם דשכר מצוה דה"ע ליכא הוא רק על העשין ולא על הלאוין, כמו שיש עונש עליהם בעוה"ז, כן יס שכר בעוה"ז על המצות שנעשים מהם וכו'. (ולאשר אמר חיי)

ב. על שמירת לא תעשה

מקור המצוה: דאף דאנן קיימ"ל דשכר מצוה דהאי עלמא ליכא מ"מ דפורש עלמו מאיסור לאו נותנין לו שכר בעוה"ז. (ובכור שור ריש ב"ב)

ג. על מצות עשה הזמן גרמא

מקור המצוה: דאלו המצות שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם יס שכר מצוה דהאי עלמא וכו'. (ושו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

וידוע מה שאמר התבואות שור דהגם דשכר מצוה דהאי עלמא ליכא זו רק בקיום העשין, אבל בשמירת הל"ת, כיון דאם עבר בל"ת מלקין אותו, וא"כ העונש דהאי עלמא, מכ"ש דיש לו שכר דהאי עלמא, דהא קי"ל מידה טובה מרובה על מידת פורעניות. (חלק יצחק פ' עקב)

ד. המקיים מ"ע שיש בה עונש בעוה"ז

מקור המצוה: דהא דאמרינן שכר מצוה דהאי עלמא ליכא היינו דוקא על מצות עשה דכיון דליכא עונש בעוה"ז דביטול מצות עשה, משו"ה ליכא שכר בעוה"ז בקיומה עיי"ש. לפי"ז במצות מילה וקרנן פסח דיש בשתייהם עונש

יס הרבה מצות שמגיע עליהם שכר בעוה"ז וכו' על מצות ל"ת שמכין

ח. על כל המצות שבין אדם לחבירו.

מקור המצוה: וכל המלות שבין אדם לחבירו נכנסות בגמילות חסדים, וקיים לכך עליהם כי כן תמלאם. (תויר"ט פאה פ"א מ"א)

דעל מלות שבין אדם לחבירו מגיע שכר בעוה"ז וכו' (בית נפתלי תצא)

ט. על השמר מעבירות בין אדם לחבירו.

מקור המצוה: והנה כל יעודי טובות עוה"ז וכו' ועל השמר מעבירות שבין אדם לחבירו וכו' וע"ז בלו ברכת עוה"ז. (אמרי אש בחוקותי)

י. על מצות דרבנן.

מקור המצוה: דוקא במלות לאורייחא אמרינן דשכר מלוה בהאי עלמא ליכא, אבל במלות דרבנן וכו' ממילא דלריך הקב"ה כניכול לקיים דיומו חתן שכרו עוד ערס יבא השמך מהאדם היינו בעוה"ז. (תפארת בנים פ' ואתחנן)

יא. על סייגים וגדרים חכמים

כרת בדיטולה שפיר מגיע עליהם שכר בעוה"ז בקיומן. (תבואות שור ב"ב ט)

ה. על מצוה שהוא חק

מקור המצוה: דוקא במלוה וכו' אבל בחוקיות יק שכר בהאי עלמא וכו'. (דברי שאול ואתחנן מובא פרד"י משפטים)

ו על קיום המשפטים שהמה קיום עוה"ז.

מקור המצוה: אמנס בענין המשפטים אמר וכו', כי הם מדברים שאוכל פירותיהם בעוה"ז, וז"ש והיה עקב תשמעון את המשפטים וגו' דיהיה לך שני מיני שכר הן בעוה"ז והן בעוה"ב. (זכרון שמואל, פ' עקב)

ז. מצות שהשכל מחייבם.

מקור המצוה: ע"כ לבי אומר לי דמלות שהשכל מחייבם ואין הטבע מנגדם ומוזן הטעם מגיע שכר בעוה"ז. (מעגלי צדק, עקב)

אבל במלות המושכלות אמר למען תאריך ימים כי הם מהדברים שאוכל פירותיהם בעוה"ז וכו'. (ירבה תורה ואתחנן)

מקור המצוה: לאף דשכר מלוה זהאי
עלמא ליכא, אמנס קייגיס וגדרי
חכמים וכו' איכא זהאי עלמא. ונועם
מגדים אחרי)

יב. על שמירת גדרים וסייגים
שעושים גדולי הדור בכל דור.

מקור המצוה: ומזואר נספה"ק דעל
קייגיס וגדרים משלם הקב"ה שכר
בעוה"ז וכו' מה שעשיתם אתם המלוות
גם זה מלות הקב"ה ומשלם שכר זהאי
עלמא וכו' ולכך כלל דור ודור לריכים
חכמי הדור לעשות קייגיס וגדרים
והקומע לדברי חכמים ישכון בטח
ויתענג דשן נפשו. (פני מבין בחוקותי)

יג. על מצוה דרבים.

מקור המצוה: בזכות הרבים ומעשיהם
הטובים מביאים להם כל הברכות
והטובות שנזכרו בתורה גם בעוה"ז.
(מהרש"א סופ"ק קידושין)

יד. כל מצוה שנעשה בחברותא.

מקור המצוה: דזה כלל מלוה שנעשה
בחברותא רבים משלם הקב"ה
בעוה"ז. (ויריעות שלמה, ש"ת, ו)

טו. מצוה שהוא הלכה ואין
מורין בן, ואדם עושהו מעצמו.

מקור המצוה: וכל מלוה שאדם עושהו
מעצמו אשר אין לו חובת הגוף עליו, יש
לו שכר מלוה זהאי עלמא. (פני מבין
פנחס)

כתבו המפרקים דענין שכר מלוה
זהאי עלמא ליכא, הוא לכל הפסוק
היום לעשותם שדרשו בו חכז"ל היום
לעשותם ומחר לקבל שכרם, משא"כ
במלוה שהוא הלכה ואין מורין בן ללא
סייד ביה היום לעשותם, דאין עליו
מלות העשיה, א"כ ג"כ לא סייד ביה
הגדר של ומחר לקבל שכרם, וע"כ
מקבל שכרו בעוה"ז. (ובשבילי הישיבה -
בעלעד, בשם מפרשים)

טז. על מצוה קלה.

מקור המצוה: כי הגם דשכר מלוה
זהאי עלמא ליכא וכו' אבל עקבי
המלות אפשר השכר בעוה"ז, ולכך הוי
זהיר במלוה קלה וכו' די"ל שתשלום
גמול העוה"ז יהיה דוקא בזכות מלוה
קלה. (מעגלי צדק פי עקב)

יז. כשמקיים מצות שאדם דש בעקביו מקבל שכר בעוה"ז.

מקור המצוה: והיינו ממלות שאלם דש בעקביו, ונחשבים כפסולת אלל אחרים, קיימם משה, ומהם נחשק. (בית אהרן, עקב.)

כ. המצוה שהאדם עושה בעשיה ממש.

מקור המצוה: אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, אותם שחי בהם בעוה"ז ואוכל פירותיהם בעוה"ז וזה תעשה ממך בעשיה וכו' (ואמרי שפר אחריו)

יח. במצוה שרבים מליזין עליה שאינה מצוה.

מקור המצוה: אלל במלוא כוז שרבים היו מליזין עליה שאינה מלוא וכו' הולך בע"כ לקבל שכרו בעוה"ז למען יכירו וידעו הכל שרלוא הקי"ת במעשהו. (שבט מיהודה פנחס)

כא. מצוה שהגוף נהנה ממנו ועושהו לשם מצוה.

מקור המצוה: והיה עקב תשמעון מלות שאלם דש בעקביו שהורגל בו בחומרו והנחת גופו ישמור רק למען מלות ה' אלקיני. ולא לכוונה אחרת, ושכל ה"א את הכרית ואת החסד וגו'. (פני מבין פי' עקב)

יט. מצוה שאינו תלוי במעשה.

מקור המצוה: די"ל טעם בהא דאמרינן שכל מלוא בהאי עלמא ליכא דהוא מקום דהאדם מעצמו א"א לו לעשות כלום, אמנם זהו דוקא במלות התלוי במעשה, משא"כ במלוא שאינו תלוי במעשה זה שייך לעשות אפילו בלי סיוע. (ומגדלות מרקחים, עקב)

כב. על מצות השקולים נגד הרבה מצות.

מקור המצוה: אלל ללא הקצ"ה לזכות את ישראל גם בשכר עוה"ז, לפיכך נתן להם מלות שיש להם חשיבות הרבוי, ששקולה כנגד כל המלות וכו' בזכות זה ראויים כל ישראל לשכר אף בעוה"ז. (דברי ישראל, בחוקותיו)

כג. על מצוה שנאמר בו זה הדבר.

מקור המצוה: ולפי"ז מלוא קלוא אותה משה בבחינת זה הדבר וכו' ע"ז מגיע סכר בהאי עלמא. ומגדלות מרקחים ויקהל)

כד. מצוה שזכה אליה ע"י עבירה של אחרים.

מקור המצוה: סכר על המלוא באמת אינו מגיע עפ"י דין כיון שהיה ידועה להשי"ת ולטובה אינו חוזר וכו' וא"כ עבירה שעשה זמרי היה ביד זמרי לבטל בחירתו ללרעה חוזר וא"כ גם המלוא שעשה פנחס היה בטל וכו' וספיר מגיע סכר עפ"י דין. (ואמרי אש פנחס)

כה. מצות שאדם מוסיף וממציא מדעת עצמו.

מקור המצוה: לעל מלוא שאלם מוסיף וממלא מדעת עלמו נוחים סכר גם בעוה"ז. (חידושי רבינו יוסף נחמ"י עקב)

כו. המקיים מצות התלויים בעסקי פרנסתו.

מקור המצוה: היינו שנעסקיכם במזונותיכם ונפרנסתיכם וחקיימו את

המלות התלויים בהם עכ"פ אני אשלח ברכה במעשי ידיכם וכו'. (שובע שמחות בחוקותי)

כז. מצוה שאי אפשר ליעשות ע"י אחר.

מקור המצוה: דהא ללא עשה משה בעלמו דבר זה, לפי שמשה ואהרן ובניו סכחו ולא נזכר אלא פנחס, הבין משרע"ה שכללן הקב"ה שלא יעשה דבר זה קום בן אדם אלא פנחס, א"כ בכה"ג אזל הפקפוק דמילי וסוב ספיר היה מגיע לפנחס סכר מדינא מקום לא תלין דסליח של אדם כמותו ודו"ק. (שפתי מהר"ש פ' פנחס)

כח. על מצוה יחידית שרוב נכשלים בה ואיזה יחידי סגולה מתאמצים בה.

מקור המצוה: סכר מלוא בהאי עלמא לא יזכו בה אלא מקום מלוא יחידית שרוב נכשלים בה ואיזה יחידי סגולה מתאמצים בה, ודרשות חת"ס קכג, ירבה חורה פנחס)

פרק שלישי

מצוות והנהגות מיוחדות

עלמא וכו'. (שו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה
ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

ח"ע ול"ת מיוחדות
א. על מצות ציצית

ג. על מצות תפלין שלובשין
יותר מרגע.

מקור המצוה: אפ"ל במלות תפלין
דמלד הדין אדם יולא ידי המלוא ברגע
אחד שמניחן וכו' אלא שאם יושב
בתפלין יותר מהמחוייב בהם מלוא קא
עביד, ועל מעשה מלוא זו מגיע לו מתן
שכרו בעוה"ז. (דברי יואל ח"א רי"ג)

מקור המצוה: ת"ר איזהו מ"ע שהז"ג
וכו' ליכית וכו' וקידושין לג. וכתב
הגרש"ק זל"ל וזל"ק: אבל באלו המ"ע
שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי
העוה"ז בהם יש שכר מלוא בהאי עלמא
וכו'. (שו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה
ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

במלות ליכית זוכה גם לשכר נגלה
בעוה"ז, מלבד שכר נסתר של עוה"ב.
(כלי יקר פ' שלח)

ד. הזהיר במזוזה

מקור המצוה: הזהיר במזוזה וכו'
זוכה לדירה נאה וכו' (ראה פתחי שערים
אות ו')

יכול האדם לפטור עצמו ממלות ליכית
אם אין לו בגד של ד' כנפות וכו' וא"כ
במלות ליכית וכו' דדין הוא שיטול שכר
בעוה"ז (דברי יואל שלח)

ב. על מצות תפלין

ללא לבד שהקב"ה נותן לאדם שכרו על
קיום מלוא זו דהיינו אריכות ימים הוא
וכניו וכו' דהמלוא עצמה שומרת ביחוד,
פעל ידה נשמר הבית מכל היזק וכו'.
(ב"ח יו"ד רפה).

מקור המצוה: ת"ר איזהו מ"ע שהז"ג
וכו' תפלין וכו' וקידושין לג. וכתב
הגרש"ק זל"ל וזל"ק: אבל באלו המ"ע
שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי
העוה"ז בהם יש שכר מלוא בהאי

ה. הזהיר בבדיקת המזוזה

מקור המצוה: הזהיר במזוזה, ורגיל
לכדוק אותה, זוכה לדירה נאה וכו'
(ראה פתחי שערים אות ו')

ו. הזהיר בנשיקת המזוזה

מקור המצוה: הזהיר במזוזה, ורגיל
וכו' ומנשקה וכו' זוכה לדירה נאה וכו'
(ראה פתחי שערים אות ו')

ז. הזהיר לקבוע מזוזה בכל פתח
ואינו סומך על המקילים

מקור המצוה: הזהיר במזוזה וכו'
וקובע בכל פתח ואינו סומך על
המקילים וכו' זוכה לדירה נאה וכו'.
(ראה פתחי שערים אות ו')

ח. על מצות מילה

מקור המצוה: אלל רלה הקב"ה לזכות
את ישראל גם בשכר עוה"ז, לפיכך נתן
להם מצות שיש להם חשיבות הרבוי,
כמו מילה ששקולה כנגד כל המצות וכו'
בזכות זה ראויים כל ישראל לשכר אף
בעוה"ז. (דברי ישראל, בחוקות)

ט. על מצות דם מילה

מקור המצוה: אלל על וכו' ודם מילה
הרי יש עונש כרת על ביטולס וא"כ
ספיר מגיע עליהם שכר בעוה"ז. (בקיובץ
'חדשים גם ישנים' חוברת ד', סימן קנ"ה
בשם ה'לב אריה')

י. מי שהוא סנדרק

מקור המצוה: לכיון להסנדק עושה
הסעודה ממילא גורס לעשות אחדות
כידוע להסעודה גורס לאחדות ממילא
מגיע לו שכר גם בעוה"ז. (מגדלות
מרחקים, ויקהל)

יא. הלוקח חלק באחד מעניני
מצות מילה

מקור המצוה: וגם לפי"ז כל מי שעסק
במצות מילה, וכל ענינים הכרוכים לה,
והסנדק וכו' אז יגיע לנו אכילת פירות
בדין בעוה"ז. (ביה נפתלי, פנחס)

יב. ע"י שמירת הברית

מקור המצוה: והיה עקב חשמעון
היינו סיומא דגופא אות ברית קודש
וכו' ושמר ה"א לך את הברית, ויתן לך
כל טובות העוה"ז. (ערוגת הבושם, עקב)

יג. על מצות פדיון הבן

מקור המצוה: באלו המלות שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם יס שכר מלוא בהאי עלמא וכו'. (שו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

יד. על מצות כיבוד אב ואם מקבל שכר בעוה"ז

מקור המצוה: מקרא מפורש בחורה: כדל את אביך ואת אמך למען יאריכון ימיך. (שמות כ יב)

אלו דברים שאלם אוכל פירותיהם בעוה"ז וכו' ואלו הן כיבוד אב ואם וכו'. (פאה מ"א)

טו. המקיים מצות שילוח הקן

מקור המצוה: שילוח הקן שכרו שיהיו לו בנים ותנחומא פ' תצא - דבש לפי מערכת שי"ן

טז. על מצות קימה והידור פני זקן

מקור המצוה: שע"י הקימה מפני שיבה יבוא הקס מפני השיבה ליר"ק, ולטובה דן הקב"ה ע"ש העתיד, וכאילו כבר בא, ומגיע לו שכר בעוה"ז, ללד

מלות היראה שמגיע עליה שכר בהאי עלמא. (באר שלמה מערכת קימה והידור)

יז. על מצות עומר השכחה

מקור המצוה: אף ששכר מלוא בהאי עלמא ליכא, סגולה של וכו' עומר השכחה וכו' להמשיך ברכה אף בהאי עלמא. (היכל הברכה ואחחנן)

יח. על הקרבנות

מקור המצוה: דבזכות הקרבנות הקב"ה נותן לנו מזונות כמ"ס המטה יקשכר דף ל"ו ע"ג בשם מהרש"א פ"ק לכתובות דף יו"ז. (דבש לפי מערכת מ')

יט. על מצות שריפת קדשים

מקור המצוה: גם העשה דשריפת קדשים הוי זמ"ג ונקים פטורות וכו' (גור אריי) באלו המלות שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם יס שכר מלוא בהאי עלמא וכו'. (שו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

כ. על מצות שמיטה

מקור המצוה: אך מדברי התוס' ד"ה תפלין שכ' ואור"י כיון שחיובו תליא

במה שהז"ג וכו' אותו הסכר שייכת גם
גבי שמיטה, כיון שעיקר השמיטה תליא
בזמן גרמא זמן גרמא מקרי עכ"ד
ובירורי השיטות בשם המקנה, קידושין לד.
באלו המלות שהזמן גרמא בהם דבאים
רק עבור חיי העוה"ז בהם יק שכר
מלוא בהאי עלמא וכו'. (שו"ת קנאח
סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים
קכ"ג)

כא. על שמירת נדה

מקור המצוה: שאם משמר ז' ימי נדה
וכו' איכא שכר בהאי עלמא וכו' (אמרי
אש, השמטה, חזריע)

אך ענין שמירת נדה הוא לא תעשה
ועי"ז קי"ל יק שכר בעוה"ז ויד אהרן
(חזריע)

כב. המונע עצמו מלעבור על נדנוד איסור עריות

מקור המצוה: דע"י שמנע עצמו
מעבירה שנסמר מלעבור על נדנוד
איסור עריות לכן זכה לשכר בעוה"ז.
(בקובץ 'חדשים' גם ישנים' חוברת ד', סימן
קנ"ה)

תורה

כג. על קבלת התורה בכללות.

מקור המצוה: וכיון שיק להם עונש אם
לא יקבלו, ממילא יק להם שכר בעוה"ז
עכ"פ על קבלת התורה. (ועצי חיים,
במדבר)

ותירץ מהר"ק פרימו כי תנאי הותנה
הקצ"ה עם מ"כ אם מקבלים ישראל
מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתוהו
ובוהו, וא"כ הוה כמליל מזוטו של יס
והעוה"ז ג"כ שלהם ואין לעשו חלק בה.
(בני יששכר סיון מאמר ב יא)

כד. על תושבע"פ

מקור המצוה: כי על תורה שבעל פה
איכא שכר אף בהאי עלמא. (ברך משה,
תשא)

אע"ג דשכר מלוא בהאי עלמא ליכא,
והיום לעשותן ומחר לקבל שכתן, עכ"ז
על תורה שבע"פ מגיע שכר גם בהאי
עלמא. (טל חיים, בא)

כה. על לימוד התורה

מקור המצוה: את הצרכה אשר
תשמעו ס"ת תורה, שזכות התורה
יבואו הצרכות. (בעה"ט ראה)

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם
בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' ותלמוד תורה
כנגד כולם. (פאה מ"א)

ללכן דוקא שכר מצוה זהאי עלמא ליכא, אבל שכר התורה הוא גם בעוה"ז וכו' דאין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה וכו' ולכן מקבל שכרו גם בעוה"ז. ואך פרי תבואה, פנחס)

וא"כ כיון דליכא לחשוש וכו' טוב יוכל לקבל שכר בעוה"ז. (ויגד משה תולדות)

כח. היושב כל היום ועוסק בתורה

מקור המצוה: הא דשכר מצוה זהאי עלמא ליכא וכו' כי אם ישלם לו שכרו בעוה"ז יבעט מרוב טובה, אבל לדיק גמור שיושג ועוסק כל היום בתורה לזה לא יביא העושר והללחה לידי שכחת ה' וכו' שהקב"ה משלם לו שכרו גם בעוה"ז. (דעת סופר בחוקותי)

כו. על שמשומרים מן החטא ע"י לימוד התורה

מקור המצוה: השי"ת שומר תורתו דאע"ג דשכר מצוה זהאי עלמא ליכא מ"מ משלם שכר שימור, דהיינו דע"י התורה משומר מן החטא וכו'. (ומגדלות מרחקים, בחוקותי)

כט. כשלומדים תורה לשמה בתמידות

מקור המצוה: דבר הנעשה לשמה וכו' יתמיד בעבודתו וכו' וא"כ פורחת לעילא ונעשית תורתו של הקב"ה, וממילא דינא כלבעו בסימנים של בעה"ב ולא קנאו בשבח כלי, ושוב שייך ג"כ הל"ת דלא תלין והקב"ה חייב לשלם שכרו זהאי עלמא. (דברי אליעזר בחוקותי)

כז. העוסק בתורה מקבל שכר על כל המצות בעוה"ז

מקור המצוה: אחכז"ל שכר מצוה זהאי עלמא ליכא והטעם וכו' פן חוזר מלדקחו וכו' אבל בעוסק בתורה שהתורה מללת מן החטא וכו' וא"כ איש כזה מגיע לו שכר זהאי עלמא. ואמרי שפר בחוקותי)

ל. על ידי לימוד התורה ביגיעה

מקור המצוה: דהנה טעמא דשכר מצוה זהאי עלמא ליכא שייך דוקא במצוה שגמרה בשלימות דכיון שעשה

הא דשכר מצוה זהאי עלמא ליכא וכו' אם יהיה לו עשירות הרי יוכל לקיים כל המצות בשלימות וכו' אמנם י"ל דאדרבה יש גם לחשוש שיבעט ויקלקל במעשיו וכו' אולם וכו' דטעם הנ"ל לא שייך בלומד תורה דמגינא ומללי וכו'

מצוה שלימה וגמרה מגיע לו שכר גדול שאין לו שיעור ולא שייך לשלמו כהאי עלמא, אבל מצות לימוד התורה אין לו זמן וגבול דכל מה שילמוד יותר בא לידי הכרה שעדיין לא התחיל לנגוע בקצתו וכו' ולזכות למדריגה זו להיות בבחינת הולך בלימוד התורה אי אפשר רק ע"י עמל ויגיעת התורה, כשלומדין בעיון ופלפול התורה ומחדשין חידושי תורה, דבאופן זה מולא תמיד חדשות וכו' בלימוד התורה שאין לה גבול וקצבה ואין אדם יכול לומר הגעתי עד תכליתה, א"כ עדיין לא נגמרה המצוה וכו' וכדין שיגיע להם שכר כהאי עלמא כיון שלא נגמרה המצוה. ויחי יוסף - בחוקותי

פסוקה, אמנם באמת ללון השי"ת בנתינת התורה לישראל היה אדעתא דהכי שנעסוק בה בעמל ויגיעה גם בסדרת המקשן והס"ד של הגמרא שכבר טרחו ועמלו בה קמאי, ודבר זה הוא כחך בלי טעם וכיון דאעפ"כ אנו לומדים זאת, מגיע לנו שכר כהאי עלמא על זה. ויחי יוסף - בחוקותי

לג. המסיק שמעתתא אליבא דהילכתא

מקור המצוה: ח"ח דאסיק שמעתתא אליבא דהילכתא וכו' וא"כ איך כזה לא יחטא עוד ומגיע לו שכר כהאי עלמא. (אמרי שפר - בחוקותי)

לא. על היגיעה להבין טעמי הגמרא בסברא

מקור המצוה: אגרא דשמעתתא סברא וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על היגיעה בסברא ויעב"ץ ברכות ו:

לב. ע"י לימוד התורה להבין גם ההוה אמינא של כל דבר

מקור המצוה: אנו שכבר ידוע לנו ההלכה פסוקה של כל דבר, לכאורה אין לנו לעסוק רק במסקנות הגמרא והלכה

לד. מי שהוא שמח בעמלו בתורה

מקור המצוה: והמפרקים תיראו בעבור השמחה שהוא שמח וכו' בעמלו בתורה על זה קובע לו ה' שכר שלם כהאי עלמא וכו'. (חדרי בטן)

לה. מי שעמל בתורה ונהנה ממנו

מקור המצוה: ע"כ מי שעמל בתורה

ויש לו תענוג מזה אז יש לו שכר בהאי
עלמא. (דברי אליעזר ואתחנן)

לח. הלומד עם אחרים

מקור המצוה: אבל אם לומד עם
אחרים יש לו שכר מלוא גם בהאי
עלמא, כי שכר ידיה ליכא אבל שכר
שמזכה רבים יש לו. (ספר המגיד אבות
פ"ב)

לו. המחדשים חידושי תורה

מקור המצוה: ומעתה תו לא קשה
מידי קושיית המפרקים דשכר מלוא
בהאי עלמא ליכא, דאין זו שכר מלוא,
רק ע"י שתחדקו חידושי תורה, עי"ז
ונחתי גשמיתם בעתם וגו' להקב"ה
מקיים גזירות חכמים המגדילים את
התורה"ק ומאדירים אותה בחידושי
שלהם. (וכרם שלמה כסלו תשל"ח דברי
אגדה מכ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א)

לש. העוסק בתורה בלילה

מקור המצוה: דמה שהאדם עושה
יותר ממה שמחויב על פי הדין יש לו
שכר בעוה"ז וכו' ולכן העוסק בתורה
בלילה שהוא יותר מהדין יש לו שכר
בעוה"ז וכו'. (ערבי נחל, בהעלותך)

בספר בני משה (פנחס) כתב דעל עסק
התורה שהאדם מחדש מדעתו הרי זה
כדי יתן שכרו אף בעוה"ז. (שמע ישראל
ח"ג, דרך החיים)

מ. מי שיכול ללמוד בפני עצמו
והולך ללמוד שיעור מפי הרב.

מקור המצוה: בפרקי אבות, ההולך
ועושה חסיד, ומפרקים שיוכל ללמוד
בפני עצמו, מ"מ הולך ללמוד בחבורת
אנשים זהו חסיד וכו' והיה עקב
תשמעון את המשפטים מלאת שאלה דש
בעקביו, דהיינו שהוא הולך ועושה
ושומר המלות אלו בעקביו שהלך לרב
ללמוד וכו' וכדומה הוא חסיד, אז ושמר
ה"א את הברית ואת החסד דהיינו
שמחסד ה' עמך. (כת"ס עקב)

דמה שהאדם מחדש נקרא תורתו, ועי"ז
יש שכר בהאי עלמא, וזה כוונת רש"י
שתהיו עמלים בתורה. (חמדת ישראל,
בחוקותי)

לז. על לימוד התורה לשמה

מקור המצוה: וראיתי בספר חוות
יאיר וכו' דעל לימוד התורה מגיע שכר
בעוה"ז וכו' אלא דזה שייך רק בלימוד
לשמה וכו'. (ויגד יעקב עקב)

מוצטח שכל עסקיו יהיו הכל נוחים
וממילא, וזו ונתתי גשמיכם. ומעגלי צדק
פ' בחוקותי

מה. הקובע עתים לתורה

מקור המצוה: שכתבנו עתים
לתורה, יותן הגשמים בידך בעזר
מקודש וסייעתא דשמיא. ורהיטי
ברותים, בחוקותי

מו. בשכר שאדם שומע דברי תורה

מקור המצוה: אמרו רז"ל שכל מלוא
בהאי עלמא ליכא, אמנס בשכר
השמיעה שאדם שומע דברי תורה,
נותנים לו שכר בעוה"ז, כן כתב הגאון
מהרש"ק ז"ל בספר ברכת שמואל פ'
עקב, וזה רמז שמעו ותחי נפשכם. ודבש
לפי מערכת מ"ם

מז. העוסק בתורה שלא לשמה בדי להגיע לשמה

מקור המצוה: ובאמת השכר
שבעוה"ז, העוסק והכבוד להעוסקים
שלא לשמה עיקר הטעם הוא מקום
שהוא אמלעי למען נכוא לשמה. ושארית
מנחם פ' האזינו

מא. מי שיכול ללמוד לעצמו
ואעפ"כ הולך ללמוד עם חברים

מקור המצוה: בפרקי אבות, ההולך
ועוסה חסיד, ומפרקים שיוכל ללמוד
בפני עצמו, מ"מ הולך ללמוד בחבורת
אנשים, זהו חסיד לפניו מקורת הדין,
וידוע דמי שמתחסק בעבודת ה' אז
אני לדודי כמו שאני לו, ודודי לי אז
הקב"ה עוסה חסד ונושא לו פנים.
וכח"ס עקב

מב. על הריצה לשמוע דרשה

מקור המצוה: אגרא לפירקא ריהטא
וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על
הריצה. ויעב"ץ ברכות ו:

מג. על הרחק לצד רבוי העם בשעת שמיעת ההלכות בשבת לפני הרגל

מקור המצוה: אגרא לכלה דוחקא
וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על
הדוחק. ויעב"ץ ברכות ו:

מד. בעל הבית שמניח עסקיו ועוסק בתורה

מקור המצוה: כי חסוד יותר בעה"ב
שעוסק בתורה ומניח כל המו"מ שלו
בעת עסק התורה, וככהאי גוונא הוא

מח. הלומד שלא לשמה, באופן שהוא הכשר מצוה להגיע לשמה.

מקור המצוה: כל מה שהאדם עוסק בתורה שלא לשמה הוא רק הכשר מלוא אל העסק המעולה בבחינת לשמה וכו' דעל הכשר מלוא מגיע שכר בעוה"ז וכו'. (דברי יואל בחוקותי)

מקור המצוה: מש"כ הכתוב והיה עקב תשמעון וכו' ויעד עליה שכר עוה"ז, ולכאורה שכר מלוא בהאי עלמא ליכא, ולפי דרכינו מיירי הכתוב כאן במלות פסיעות ללא רמיא עלייהו החיוב לעשותם, וכיון שהוא מביא עצמו לידי חיוב מגיע לו שכר בעוה"ז. (אגרות מהר"ט עירובין דף של"ב)

נב. על השכמת ביהמ"ד

מקור המצוה: אר"י ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' והשכמת ביהמ"ד וכו'. (שבת קכז.)

נג. על לימוד התורה של תינוקות של בית רבן

מקור המצוה: דהנה מצינו שעל לימוד תורה של תינוקות של בית רבן יכולים לקבל שכר וכו' שחראו להשתדל שהבנים קטנים יעסקו בתורה שזכותם רב ועל ידיהם תוכלו לקבל שכר בעוה"ז וכו'. (פרח שושן)

נד. המגדל בניו לתלמוד תורה

מקור המצוה: אר"י ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' והמגדל בניו לת"ת וכו'. (שבת קכז.)

מט. העוסק בתורה שיהיה לו עשירות

מקור המצוה: אבל אם עוסק בתורה כדי שיהיה לו עשירות, בוודאי הקב"ה נותן לו אלא שמנכה לו מעולם הבא. (חת"ס בהר)

נ. העוסק בדרוש

מקור המצוה: דרוש וקבל שכר וסוטה מד' ואף שאמרו שכר מלוא בהאי עלמא ליכא, בדרוש שאני כי טועמין מזה טעם עוה"ז ויש שכר מלוא בהאי עלמא. (ביאורי החסידות, סוטה, דובר צדק, כו.)

נא. על פסיעות שהולכים לביהמ"ד

נה. על הוצאות בניו לת"ח

מקור המצוה: כל מזונותיו של אדם קלובין לו מר"ה חוץ מהולאות וכו' בניו לתלמוד תורה. (ביצה טז.)

נו. המכבד תלמידיו חכמים

מקור המצוה: בשביל שאינם מכבדים הת"ח בעבור זה מתמעט הפרנסה וכו' ולכן אם תרצה שיהיה לך פרנסה אז וכו' שתהדר ותכבד את הת"ח אז יהיה לך פרנסה. (דברי אליעזר, הדרנים למס' שבת)

נז. מי שנותן מעות לת"ח

מקור המצוה: ואפ"ל ע"ד שאמחכז"ל כל מזונותיו של אדם קלובין וכו' ות"ח נקרא שבת נמלא לפי"ז אפ"ל שכל מה שנותן לת"ח אם פיתח וכו' ואם הוסיף מוסיפין לו. (ברית אברם)

נח. מי שיש לו אהבה וחיבה נכונה ללומדי תורה

מקור המצוה: כי כשיק לו אהבה וחיבה נכונה ללומדי תורה צדין הוא שיקולם לו שכר מיד וביד רחבה. (אגדות מהרי"ט עמ"ס שבת, דף רנ"א)

נט. על שימוש ת"ח

מקור המצוה: ואיתא בקס"ר שאלו קאלנעלנבויגן וועי' בבנין דוד פ' תולדות מזה) דעל שימוש וכיבוד ת"ח יק שכר מלוא בעלמא הדין וכו', (וועי' נמי באור תורה מהאדמו"ר מאוסטרובצא פ' לך מזה). (נופת צופים פ' עקב)

ס. על מה שמחבבין תלמידיו חכמים

מקור המצוה: עקב אשר שמע וגו' למען חיבת ת"ח לכן מגיע לו שכר בעוה"ז להיות לו בנים הגונים. (בנין דוד תולדות)

סא. המתירא מן הת"ח.

מקור המצוה: דמי שיק לו יראה מן הת"ח וכו' לכן ניתן לו שכר בהאי עלמא. (דורש טוב רפב)

סב. על השתיקה מלימוד התורה בבית האבל

מקור המצוה: אגרא דבי עמיא שתיקותא וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על השתיקה [- מלימוד התורה]. (יעב"ץ ברכות ו:)

סג. כשממשיך עליו התשוקה שיש לאוה"ע לקבלת התורה.

מקור המצוה: דהנה כל שכרם של אומות העולם היא בעוה"ז, וע"כ כאשר ישראל ממשיכים התשוקה הזאת לעצמם, זוכים ונוטלים את חלקם ושכרם של האומות בעוה"ז על בחינת הקדושה ההוא. (דברי יואל ויצא, יז)

קר"ש תפלה וברכות

סד. על מצות תפילה

מקור המצוה: ובספר דברי יואל (מועדים א תמ"א) להגם שתפלתן של ישראל הוא ענין בין אדם למקום מ"מ הוי ג"כ מצוה שבין אדם לחבירו, ולפי"ך הרמב"ם מגיע שכר זהאי עלמא על מצוה שהוא בין אדם לחבירו. (שומע תפילה פמ"ו)

סה. על עיון תפילה

מקור המצוה: אר"י ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' ועיון תפילה וכו'. (שבת קכז.)

מקור המצוה: ובזמן שביהמ"ק היה קיים היה העבודה בביהמ"ק, ובזכות זה בא השפע בכל העולם וכו' ועתה התפלות הם במקום הקרבות וכו'. (ויגד משה תולדות)

סז. על תפלת ערבית

מקור המצוה: וא"כ יש שכר לפעולתו עבור תפלת ערבית בעוה"ז, ובזה ינצל מכל רע אפילו בעוה"ז. (עצי חיים ויצא)

סח. על תפילה בציבור בכוונה

מקור המצוה: ועבדתם ה' אלקיכם ובירד את לחמך ואת מימך, דמתחיל בלשון רבים ועבדתם ומקיים ביחיד ובירד, אמנם הלך הלכו האישים לבית הכנסת להתפלל יחד, אמנם כל אחד כפי כוונתו בא בשכרו, וז"ש ועבדתם, רבים בלכתם ילכו לעבוד ה' עבודה זו תפלה, אך חלוקים בכוונתם ויראתם את ה' ודביקותם, ולכן מוכרח לתת לכל אחד שכרו הראוי כפי כוונתו. (דבש לפי מערכת סמ"ך)

סט. הבא להתפלל בביהכ"נ

מקור המצוה: מה טובו אהליך וגו' שהוא הבתי כנסיות ובתי מדרשות הוא

סו. ע"י התפלה מקבל שפע בעוה"ז

עג. בזכות אמירת תהלה לרוד
וגו' פעמיים ביום יש לו פרנסה
בעוה"ז

מקור המצוה: אר"א חנינן כל מאן
דאמר תהלה לדוד בכל יום וכו' אי בגין
פרנסה ומזונא דכל עלמא חרין זמנין
אינון בכל יומא בלפרא ובפניא וכו'.
(זוה"ק פ' פנחס)

עד. על שכר ההליכה לביהכ"נ

מקור המצוה: כי טוב יותר לילך
לביהכ"נ ושכר הליכה יהיה לי בעוה"ז,
ויהיה לנו פרנסה בכבוד, ונתחייב גשמיכם
שכר עוה"ז. (מעגלי צדק בחוקותי)
דחילוק בין שכר הליכה לשכר מעשה
דזהו שכרו אהו בעוה"ז (מעגלי צדק
בחוקותי)

עה. על מאה ברכות בכל יום

מקור המצוה: דע"י שיקיימו ישראל
וכו' לומר מאה ברכות בכל יום, זכו
לשכר מאה בעוה"ז. (ברך משה, תשא)

עו. ע"י ברכה שמברכין

מקור המצוה: הנצרכה סגולה לפרנסה,
דכן כינו חז"ל ענין הנצרכות מטבע

יותר טוב משאר מ"ע כיון שעל זה יש
שכר בעוה"ז. (עצי חיים, לך)

ע. המתפלל על חבירו

מקור המצוה: דהך עיון תפילה היינו
שמתפלל על חבירו וכו' וא"כ מגיע לו
שכר בעוה"ז. (שומע תפילה פמ"ו)

עא. רבים שמתפללים בציבור
י"ג מידות.

מקור המצוה: אבל לרבים יש להם
טובת עוה"ז וכו' אם חטאו מ"מ אם
מתפללים בציבור י"ג מידות בריית
כרותה שעונותיהם מחול, וגם זכות
אבות מסייעים להיטיב עמם בעוה"ז.
(נחלת יעקב עקב)

עב. על מצות קריאת שמע

מקור המצוה: וכחז הרב מטה יששכר
בסוף ספרו בקס מהר"ם ריקאנטי ז"ל
דבזכות קר"ש ה' זן אוחנו וכו'. (דבש
לפי מערכת מ"ם)

כחז הגרש"ק זל"ל וזל"ק: אבל באלו
המצות שהזמן גרמא בהם דבאים רק
עבור חיי העוה"ז בהם יש שכר מאה
בהאי עלמא וכו'. ושו"ת קנאת סופרים
סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

שטבעו חכמים. (מטה משה) וכן ניצל ממאה תוכחות (חיד"א) וזוהי לאריכות ימים ואגרות משה ח"ד כא, ברכות המצות כתיקונן.)

עח. על קידוש היום
מקור המצוה: לפי דבאמת על מ"ע לקידוש היום משלם הקב"ה השכר גם בעוה"ז וכו'. (ילקוט הגרשוני כה).

שבת, חנוכה וחנוכה

עז. במצות שמירת שבת

מקור המצוה: זולת במצות שבת יוכל להיות קצת שכר בעולם הזה, כי הוא מעין עולם הבא, על ידי שמירת שבת הוא שבת השבת, ולכן יש בו נשמה יתירה וכו'. (שפת אמת עקב חר"ט)

ועפ"ז יובן מה שהקדים מצות שבת למלאכת המשכן כי צמה שאמר הסי"ח ויקחו לי תרומה וכו' דעל ידי מצות שבת יזכו לשכר בעוה"ז תיכף, ויהיה התרומה משלנו. (יטב פנים ח"ב דף ס"ח)

ומשו"ה י"ל דשכר שבת משלמין ג"כ בהאי עלמא. (שם אליעזר שבת)

אף דכל המצות אין שכר בהאי עלמא, מ"מ בשבת יש שכר בהאי עלמא. (אמרי שפר עקב)

דע"י שמירת שבת כהלכתו מגיע לו שכר גם וכו' בעוה"ז. (ולאשר אמר נח)

עט. על ידי שמענגין את השבת

מקור המצוה: וזה שאמר, שעל ידי שמענג את השבת אני נותן לו שכר. וזהו ענין מפירותיהן אתה אוכל בעולם הזה. (שפת אמת פ' עקב חר"א)

ע"כ נתן לנו הקב"ה את השבת, ולזה לנו מצות עונג שבת, וזה אפשרות לקיימו בודאי, וע"כ נזכה לעוה"ז ולעשירות ג"כ. (אמרי שפר עקב)

פ. המכבד את השבת

מקור המצוה: עשירים שצבצב צמה הן זוכין, בשביל שמכבדים את השבת. (שבת קיט.)

פא. מי שמענג את השבת ואינו חושש על ממונו

מקור המצוה: וזה לאמר המענג את השבת שאינו חושש על ממונו בשבת ומענגו בשביל לכבד קדושת השבת אור עוה"ב, נותנס לו נחלה בלי מצרים

שמחנהגיס עמו בדרך הנסי שהוא בלא גבול. (פני אברהם מסכת שבת פט"ו)

פה. המקיים סעודת מלוה מלכה

פב. המקיים ג' סעודות שבת

מקור המצוה: להג' סעודות משפיעין בני חיי ומזוני וכו' כמ"ס באמרי יוסף בקס רבה"ק מלובלין זללה"ה (חקל יצחק פ' נח)

מקור המצוה: כל מי שישמור סעודת מלוה מלכה בטוח הוא במזונות תמיד. (משמיע שלום)

פו. על הוצאות יו"ט

וירלה כמה שכתבו חכמי המדע כי מי שהוא זוכה לקיים הג' סעודות כהלכתו ילא שפע בכל סעודותיו בחול ויאור להם מקדושת שבת. (פתח עינים שבת פט"ז)

מקור המצוה: כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה חוץ מהוצאות וכו' ויו"ט. (ביצה טז.)

פג. על הוצאות שבת

מקור המצוה: כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה חוץ מהוצאות שבת. (ביצה טז.)

פז. על מצות שמחה ביו"ט

מקור המצוה: וכללל הוא הרי וכו' שמחה וכו' דמ"ע שהז"ג וכו' וקידושין לד. וכתב הגרש"ק זל"ל וזל"ק: אבל באלו המלות שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם יס שכר מלוא בהאי עלמא וכו'. ושו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

פד. על תוספות שבת

מקור המצוה: אלא יסלם לך הקב"ה עכשיו אפילו על תוספות שבת לאורייתא וכו'. (שם אליעזר, שבת)

פה. על שמחת יו"ט לשם שמים.

וז"ס ושמרתם את דברי הברית, ברית נקרא שבת, את לרבות תוספות שבת ועל זה מגיע שכר בהאי עלמא. (דברי אליעזר חבא)

מקור המצוה: אבל יס מלות שיש בהם הנאת הגוף כמו וכו' ושמחת יו"ט וכו' וזה אם יזכך עצמו וכו' אלא לקיים

מלות בוראו וכו' יס לו שכר בעוה"ז.
(ופנים יפות לך)

צב. על ידי האפיקומן

מקור המצוה: דע"י האפיקומן יגיע
שכר בהאי עלמא וכו'. (ואמרי יצחק
תולדות)

צג. על מצות ספירת העומר

מקור המצוה: כתב הגרש"ק ז"ל
וזל"ק: אבל באלו המלות שהזמן גרמא
בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם
יס שכר מלוא בהאי עלמא וכו'. (ושו"ת
קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים
קכ"ג)

צד. על מצות שופר

מקור המצוה: ת"ר איזהו מ"ע שהז"ג
וכו' שופר וכו' (קידושין לג:). וכתב
הגרש"ק ז"ל וזל"ק: אבל באלו המלות
שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי
העוה"ז בהם יס שכר מלוא בהאי עלמא
וכו'. (ושו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה
ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

צה. על מצות סוכה

מקור המצוה: אף ששכר מלוא בהאי
עלמא ליכא, סגולה של ימי הסוכה וכו'

פט. על מצות ראיה

מקור המצוה: ותנא וסייר וכו' במ"ע
שהז"ג וכו' סייר ראיה וכו' (ורמב"ן
קידושין לד.). וכתב הגרש"ק ז"ל וזל"ק:
אבל באלו המלות שהזמן גרמא בהם
דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם יס
שכר מלוא בהאי עלמא וכו'. (ושו"ת קנאת
סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים
קכ"ג)

צ. על מצות קרבן פסח

מקור המצוה: על פסח וכו' הרי יס
עונק כרת על דיטולס וא"כ ספיר מגיע
עליהם שכר בעוה"ז. (ובקובץ 'חדשים גם
ישנים' חוברת ד', סימן קנ"ה בשם ה"לב
אריה')

צא. על מצות מצה

מקור המצוה: וכללל הוא הרי מלוא
וכו' דמ"ע שהז"ג וכו' (קידושין לד.).
וכתב הגרש"ק ז"ל וזל"ק: אבל באלו
המלות שהזמן גרמא בהם דבאים רק
עבור חיי העוה"ז בהם יס שכר מלוא
בהאי עלמא וכו'. (ושו"ת קנאת סופרים
סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

להמשיך ברכה אף בהאי עלמא. (והיכל
הברכה ואחחנן)

ת"ר איזהו מ"ע שהז"ג סוכה וכו'
(קידושין לג:). וכתב הגרש"ק זל"ל
וזל"ק: אבל באלו המלות שהזמן גרמא
בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם
יש שכר מלוא בהאי עלמא וכו'. ושו"ת
קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים
קכ"ג)

אהבה ויראה

צט. העובר מאהבה

מקור המצוה: אברהם שהיה עובד
מאהבה וכו' ויכול לקבל שכרו בעוה"ז.
(אמרי אש לך)

ק. כשאוהב השי"ת מקבל טובת
עוה"ז

מקור המצוה: כיון שהוא אוהב
להקב"ה, אז בעבור זה עלמו ראוי,
שאף בעוה"ז ייטיב לו הקב"ה. ואמרי
שפר ברכה)

דהא דקיי"ל שכר מלוא בהאי עלמא
ליכא היינו דוקא לעובד מיראה דהוי
רק מבוא ושער לעבודה מאהבה, וכמו
שהקב"ה צריך להמתין לעבודתו
האמיתית כן צריך הוא ג"כ להמתין על
שכרו, אבל העובד מאהבה שכרו הרבה
מאל גס בעוה"ז אוכל פירות בעוה"ז

צו. על מצות לולב

מקור המצוה: ת"ר איזהו מ"ע שהז"ג
וכו' לולב וכו' (קידושין לג:). וכתב
הגרש"ק זל"ל וזל"ק: אבל באלו המלות
שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי
העוה"ז בהם יש שכר מלוא בהאי עלמא
וכו'. ושו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה
ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

צז. על מצות נר חנוכה

מקור המצוה: אבל נר חנוכה גופא
הוא מלוא דרבנן ועל מלוא דרבנן יש
שכר בעוה"ז כמבואר בספה"ק וכו'.
(משיב נפש, קובץ 'חדשים גם ישנים' חוברת
ג')

צח. מעות ראש חודש למלמדים

והקרן קיימת לו לעוה"כ. ובית אברהם
השמשות ויצא)

קא. העובד מיראה

מקור המצוה: העובד מיראה לזה
אפשר שיתן לו הקב"ה שכר (בעוה"ז -
עיי"ש). (ברית אברהם פנחס)

מקור המצוה: להנה בטעמא דמילתא
דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא הוא
מטעם וכו' מי הקדימני ואשלים וכו'
וכתב בשמע יעקב ח"א דלפי"ז לירא
שמים לא שייך מי הקדימני שהרי
אחז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראה
שמים וא"כ וכו' יא שכר בהאי עלמא.
(דורש טוב דנט)

קב. על יראה

מקור המצוה: אבל ביראה יא שכר גם
בהאי עלמא, כיון דלא שייך אינה
משלמת אלא לבסוף וכו' כיון שלמצוה
אל יראה אין סוף. ושארית מנחם פי'
ואתחנן)

על מצות יראה יא שכר בהאי עלמא.
(מגדלות מרקחים, עקב)

לפימ"ש המפורשים דשכר מצוה בהאי
עלמא ליכא הוא משום מי הקדימני
וכו' וא"כ ביראה דהאדם המקדים טוב
מגיע על זה שכר בהאי עלמא וכו'.
ובאר שלמה מערכת קימה והידור)

ונראה שהוא לפי שיש כאן רמז לשכר
נגלה בעוה"ז הנא בזכות יראה. וכלי
יקר שלח)

קד. העובד השי"ת באהבה ויראה

מקור המצוה: מכיון שענין אל שכר
מצוה בהאי עלמא ליכא, הוא לחשק
שם יגרום החטא אח"כ ועבירה יכנה
מצוה, וא"כ אין מגיע לו שכר על
המצוה, אבל זהו שייך רק אלל העובד
מחמת שכר ועונש, שאללו יתכן שיחזור
לסורו, משא"כ העובד באהבה ויראה
עילאה בלתי לה' לבדו, שלא שייך אללו
החשק הנזכר שפיר יכול לקבל שכרו
בעוה"ז. (עצי חיים עקב)

קה. צדיק שמובטחים שיש בו יראת טהורה עומדת לעד.

מקור המצוה: והנה לדיק כזה וכו' יא
בו יראה טהורה עומדת לעד, ולדיק
כזה שפיר יכול ליטול שכרו בעוה"ז.
(מכתב השלישי, פנחס)

קג. מי שהוא ירא שמים

אמונה

קט. המאמין שהשי"ת יעזור לו

מקור המצוה: שגס צעוה"ז יקבל שכרו יען שהאמין מאין יבוא עזרי היינו שאפילו מבחינת אין יסלח הקב"ה עזרו למעלה מהשגת השכל. ויד אהרן ויצא

קי. המאמין שיש שכר לפעולתו בעוה"ב.

מקור המצוה: ומה שאוכלין צעוה"ז הוא בשביל שמאמין באמונה שלימה כי יק שכר לפעולתו צעוה"ב. וכ"ס ש"ע סו

צדקה וגמילות חסדים

קיא. על מצות צדקה

מקור המצוה: עקר תעשר את כל תבואות זרעך [דברים יד כב], ודקן ז"ל [תענית ט.] עקר בשביל שתעשר. ומקרא מלא דיבר הכתוב [מלאכי ג י], ובחנוני נא בזאת אם לא אפתח לכם ארזות השמים.

קיב. בזכות מצות צדקה לתלמידי חכמים עניים

מקור המצוה: בכל העבודות שאנו עובדים להקב"ה השכר מזומן רק לעוה"ב אבל מצות צדקה שאנו נותנים

קו. מי שהוא מאמין בהשי"ת

מקור המצוה: ואפ"ל דהמאמין השלם מובטח לו שלא יחטא, ורגלי חסידיו יסמור וכו' וזה לעומת זה עשה חלקים שהמאמין יעמוד בלדקתו ומגיע לו שכר צעוה"ז. [ושארית מנחם פ' בחוקותי]

איתא במדרש כל מה שישאל אוכלים צעוה"ז אינם אוכלים אלא בשכר האמונה וכו' דהא מצות אמונה שמענו מפי הקב"ה בעלמו ולא על ידי שליח א"כ מחויב ליתן השכר תיכף ביומו. [וחנוכת התורה פ' יתרו]

קז. המקיים מצות ה' באמונה

מקור המצוה: אם תעשה היום מצותיו באמונה שלימה, ובעד זה, בעד חלק האמונה בכל מצוה ומצוה מגיע שכר גם צעוה"ז. [ושארית מנחם פ' בחוקותי]

קח. המאמין שהשי"ת יפרע לו על מה שהוא לזה לכבוד שב"ק.

מקור המצוה: אשר יקבל שכרו צעוה"ז בזכות האמונה שה' יפרע מה שזוה וכו'. [ודרשות כח"ס לשמ"ע]

העניים ליתן להם צדקה מה גדול שכרו
אפילו בעוה"ז. (מכתב השלישי, שופטים)

לת"ח עניים וכו' מגיע עבודה גם שכר
בעוה"ז. (אגדות מהרי"ט שבת דף רנ"ד)

ק"ז. אם לא ירע לבבו בעני
המבקש פעמיים ושלש יצליח
בכל עניניו בעוה"ז

מקור המצוה: ואם האדם במידה זו
שלא ירע לבבו על העני שמבקש כמה
פעמים ביומו אז יחנהג עמו הסי"ת
כנגדו להטיב לו בכל מעשיו ועסקיו
וכו'. (בית נפתלי ראה)

ק"ח. הנותן צדקה בעת
שפרנסתו מצומצם

מקור המצוה: וז"ל ובחנוני נא בזאת
אם לא אפתח לכם ארובות השמים
ואעפ"כ תצילו המעשר אז והריקותי
לכם ברכה עד בלי די וכו' דבכה"ג
השכר בעוה"ז. (פנינים יקרים ליקוטי
הש"ס)

ולכך בזה אם יש לאדם בעלמו מזונות
בצמאוס ואעפ"כ עושה בהם צדקה
וכו' אז יהיה מובטח שבדאי ימלטו
ה' מלכתו. (אמרי שפר בהר)

ובחנוני נא בזאת וגו' אם לא אפתח לכם
את ארובות השמים והריקותי לכם
ברכה עד בלי די, היינו שנותן צדקה
בזמן שלא נפתחו ארובות השמים, בזה

ק"ג. על מצות מתנת עניים

מקור המצוה: אף ששכר מצוה זהאי
עלמא ליכא, סגולה קל וכו' מתנת
עניים להמשיך ברכה אף זהאי עלמא.
(היכל הברכה ואתחנן)

ק"ד. הנותן צדקה בזריזות

מקור המצוה: וזה רמז לדק לדק יחשב
לך שתי צדקות אם תרדוף ותמהר נתינת
הצדקה, להזריזות לבד מצוה בפני
עמלה, למען תחיה בעוה"ז, וירקח
לעוה"ב. (חומת אנך פ' שופטים)

קטו. מי שנותן צדקה אף כשאין
מבקשין ממנו

מקור המצוה: אכן אם הוא רודף
אחרי העני ליתן לו וכו' מזה מגיע לו
שכר גם בעוה"ז (תפארת בנים - שופטים)

קטז. כשבא עני לביתו ונתן לו
צדקה, ואח"כ הלך הוא לרדוף
אחרי העניים ליתן להם צדקה.

מקור המצוה: כשבא עני לביתו ונתן
לו צדקה, ואח"כ הלך הוא לרדוף אחרי

שכרו גדול, אשר והריקותי לכם ברכה
עד בלי די. ודברי שאול על אנדות הש"ס
גיטין ז

**ק"ט. הנותן צדקה בשעה שאינו
מצליח כל כך**

מקור המצוה: מי שעושה צדקה בשעה
שאינו מצליח כ"כ ובוטח בה', יצליח
בזכות הצדקה וכו' והריקותי לכם ברכה
עד בלי די. (הגאון מוה"ר חיים זאב אבד"ק
זלאטשוב זצ"ל, כרם שלמה שנה יג ה)

**קכ. הנותן צדקה מחמת
רחמנות.**

מקור המצוה: שאם נותן צדקה מחמת
רחמנות אז הקב"ה נותן לו שכרו
בעוה"ז. (דברי מהרי"א שופטים)

**קכא. מי שמקבל עליו לעשות
צדקה וחסד**

מקור המצוה: מי שקבל לעשות צדקה
וחסד משפיעין עליו מלמעלה ע"י
השכינה וכו'. (דבש לפי מערכת צדי"ק)

**קכב. במצות המרגילים את
האדם לתת מכספו לגר לעני
ליתום ולאלמנה**

מקור המצוה: במלות כיכורים ומעשר
עני שתכליתה להרגיל את האדם לתת
מכספו לגר לעני וליתום ולאלמנה, לכן
במצוה זו יש האפשרות לבקש מאתו
ית"ש לתת גם כהאי עלמא שכר. (שארית
מנחם פ' תבוא)

**קכג. על הצדקה שנותנים אחר
התענית**

מקור המצוה: אגרא דתעניתא לדקתא
וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על
הצדקה שלאחרתה. (יעב"ץ ברכות ו)

קכד. העושה חסד עם עני

מקור המצוה: מעלם המלוא אינו יכול
ליהנות בעוה"ז כלל וכו' מ"מ כיון שחזן
מקיום המלוא, הוא עושה חסד עם
העני שעוזר לו בשעת דחקו, עבור חסד
זה הוא מקבל שכרו גם בעוה"ז. (ביאורי
החסידות ב"ב, אורח לחיים, בהר)

**קכה. השכר בעוה"ז לצדקה הוא
שיקבל ממון הרבה**

מקור המצוה: דיתכן אף שהשכר [על
צדקה] הוא שיתעשר יחליף לו הקב"ה

שכרו באופן אחר חלף העשירות, לזאת גילה הכחוז איש אשר יתן לכהן לו יהיה ממון הרבה, דכאן הבטיחה התורה שיהיה השכר כפשוטו ממון הרבה.

(אגרות מהרי"ט שבת דף רנ"ו)

מקור המצוה: יסלם ה' פעלך וטהי משכורתך שלימה וכו' שהשכר שהיתה לה בעוה"ז היה על מה שעשתה עם חמותה וכו'. (ובשורת אליהו, רות)

קכט. על החסד בין אדם לחבירו

מקור המצוה: והנה כל יעודי טובות עוה"ז וכו' על החסד שבין אדם לחבירו וכו' וע"ז באו צרכת עוה"ז. (ואמרי אש בחוקותי)

קל. על הכנסת אורחים

מקור המצוה: אר"י שקה דברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ואלו הן הכנסת אורחים וכו'. (ושבת קכז.)

קלא. הדין את חבירו לכף זכות

מקור המצוה: אר"י שקה דברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' והדין את חבירו לכף זכות וכו'. (ושבת קכז.)

קלב. על מה שמשמח החתן ומשבחים בפניו הכלה בבי הילולא.

קכו. בזכות קיום המצות מקבל שפע כדי שיוכל ליתן צדקה

מקור המצוה: ונראה לתרץ מהא דאיתא בפרקי אבות (פ"ד מ"ב) שזכר מצוה מצוה, פירוש כי שזכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אלא שזכר מצוה הוא שגוררת עוד מצוה אחרת. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם, ומחמת הגשם תהיה צרכה בעולם, וחוללו כל אחד ליתן צדקה. (קדושת לוי בחוקותי)

קכז. העושה גמילות חסדים

מקור המצוה: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' וגמילות חסדים וכו'. (ופאה מ"א)

היולא לנו מזה, דבשכר גמילות חסדים יז שזכר גם בהאי עלמא. (תפארת חיים אות נ)

קכח. מי שעושה גמילות חסד עם חמותה

מקור המצוה: אגרא דבי הילולא מילי וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על המילי שמסמח החתן, ומשבח הכלה.

(יעב"ץ ברכות ו:)

קלג. על ביקור חולים

מקור המצוה: אר"י ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו' וביקור חולים וכו'. (שבת קכז.)

דגם במלות ביקור חולים אין אדם משחוקה שיקיים עוה"פ מלוה זו, והלואי יהיו כל ישראל בריאים ושלמים וכו' על כן מגיע ע"ז שכר זהאי עלמא וכו'. (ויגרד יעקב פנחס)

קלד. על הרמת קול בבי בלויה ל"ע.

מקור המצוה: אגרא דהספידא דלויי וכו' השכר שנותנים בעוה"ז הוא על הרמת קול שיבכו השומעים. (יעב"ץ ברכות ו:)

חינוך

קלה. על חינוך בניו הקטנים למצוה

מקור המצוה: על מה שמחנכין ומביאין בניו הקטנים למלוה ע"ז יק שכר לפעולתן בעוה"ז. (חמדת ישראל, פסח - עצי חיים, אמור)

כי כל יו"ת ושאר אנשים שהדריך באים הכל מכוחו וכו' ונחשב כאילו הוא עשה את כל מה שעשו הם וממילא השכר שלו הוא בלתי גבול וכיון שהשכר שלו הוא בלתי גבול ממילא מגיע לו שכר גם בעוה"ז. (ולאשר אמר חיי)

קלו. כדי שנוכל לחנך הבנים בדרך טובים.

מקור המצוה: שנוכל להדריך הבנים בדרך הטוב, שיהיה לנו השפעה עליהם, גם יותן שכר זהאי עלמא, כי חכמת המסכן בזויה. (שארית מנחם פי עקב)

קלז. אם מרגיל הבנים מעת פסיעתם בעולם לילך בדרך טוב.

מקור המצוה: אבל אם מרגיל הבנים מעת פסיעתם בעולם רק לילך בדרך הטוב וכו' וא"כ שפיר הקב"ה יכול ליתן השכר בעוה"ז. (קהלת משה נצבים)

קלח. מי שמשתמש בהשפעת שכר מצוה, כדי לגדל הילדים בדרך התורה והיראה.

מקור המצוה: ויעקב אבינו הקיב לו, הילדים אשר חנן אלקים את ענדך, כי מה שנתן לי הקב"ה השפעת עוה"ז הוא רק בשביל הילדים כדי לגדלם על דרך התורה והיראה, ולהעמיד דורות ישרים

נאמנים להסי"ת ולתורתו הקדושה, ובשביל הילדים חנן אלקים את ענדך בכל אלה, אבל אני לעצמי איני כדאי לכל הטובות האלה ואין חפצי בהם, ואין אני רוצה בשכר מצוה בעוה"ז.

(דברי יואל ח"ב קצ"א)

*

פרק רביעי

אנשים, זמנים ומקומות מסויימים

אנשים מסויימים

א. גר שהוא מקבל עליו המצות מעצמו.

מקור המצוה: אבל המקבל עליו מצות חדשות השכר בהאי עלמא, ומשכחת לה בגר הבא להתגייר שמביא עצמו לחיוב מצות שלא נכטה עליהן. (חקל יצחק דרושים לשבועות)

ולפי"ז יסלם ה' פעלך גם בעוה"ז, ונתן טעם לזה, תחת אשר באת, ולא היית מחויב להתגייר על זה יסולם גם בעוה"ז. (בהיות הבוקר רות תט"ו)

ג. הכהנים בברכת כהנים

מקור המצוה: כתב הגרש"ק ז"ל וזל"ק: אבל באלו המלות שהזמן גרמא בהם דבאים רק עבור חיי העוה"ז בהם יש שכר מצוה בהאי עלמא וכו'. ושו"ת קנאת סופרים סימן צ"ה ובשו"ת שנות חיים קכ"ג)

ד. מי שרבים צריכים לו

מקור המצוה: וגם כיון לרבים צריכים לו כרבים דמי לזה יש שכרו בעוה"ז ג"כ. (יד אהרן סיום ש"ס)

ה. מי שמת ועמד בתחיה ע"י גס

מקור המצוה: ויל"פ וכו' הטעם דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא דהקב"ה אינו מאמין באלם וכו' והנה וכו' כתב בשם הזוה"ק דכל מי שימות ויחיה ע"י נס קוב אין יאה"ר שולט בו וכו' דפנחס פרהה נשמתו ונכנס בו נשמת נדב ואביהוא וכו' ואין לחוש שיתקלקל ויטהה על הראשונות ולכך הדין נוטל שיטול שכרו בעוה"ז. (גן דוה, פנחס)

ב. הכהנים הנגשים אל ה' קבלו שכר בעוה"ז

מקור המצוה: אבל הכהנים הנגשים אל ה' והיה להם מחיצה בפ"ע הם שמעו הכל מפי הגבורה ולכן יש להם שכר מצוה בהאי עלמא. (תורת משה פ' פנחס)

ו. פנחס שחי לעולם

מקור המצוה: פנחס כיון שחי וקיים לעולם ולא שייך לומר בו היום לעשות ומחר לקבל וכו' מגיע לו שכרו בדיון בעוה"ז. (בית נפתלי פנחס)

ז. מי שקיבל נשמה חדשה בחייו, ותיקן כבר נשמתו הראשונה

מקור המצוה: לכיון שנתחדשה נשמת פנחס, וכבר תקנה את אשר היה לו לתקן וכו' בדיון הוא שיטול שכרו (בעוה"ז). (בני יוסף, בהר)

ח. מי שיש לו נשמה מעלמא עילאה

מקור המצוה: והנה המפרקים כתבו הטעם למה שכר זהאי עלמא ליכא, משום שאם יחיה שם יחטא ויתחרט על המלות וכו' וז"ש פינחס דיו"ד וכו' וא"כ היה לו נשמה מעלמא עילאה וגמירי שאינו חוטא, לכן אמר הקב"ה בדיון הוא שיטול שכרו וכו'. (בגדי אהרן פנחס)

ט. מי שמתנהג ברבנות בכשרות ובתמימות

מקור המצוה: מי שנוהג ברבנות בכשרות ובתמימות כראוי וכו' נותנין לו שכרו קודם שיואל מן העולם וכו'. (באר שלמה, רבנות, ליקוטי מהר"ן רל"ו)

י. הזכר

מקור המצוה: כי הזכר שעבודתו הוא בניגוד יס לו שכר גם בעוה"ז ויגד משה (חזריע)

יא. נשים

מקור המצוה: ת"ר גדולה הבטחה שהבטיחן הקב"ה לנשים וכו' שינחלו ב' עולמות עוה"ז ועוה"ב וכו'. (עין יעקב מבואר ברכות קפח)

יב. כשהאשה מקיימת את התורה מעוני, זוכה הבעל לעשירות בזכותה

מקור המצוה: אין הדרכה מלויה בחוץ ביחו של אדם אלא בזכות האשה, ולכך אם היא קיימה את התורה מעוני זכה אף הבעל לעשירות בזכותה. (אמרי שפר לך)

יג. בזכות שלא רצו הנשים ליתן
נזמיהם בעשיית העגל קבלו
שכרן בעוה"ז לשמור ראשי
חדשים

מקור המצוה: שמעו הנקיס ולא ראו
ולא קבלו עליהן ליתן נזמיהן לבעליהן
אלא אמרו להם לעשות עגל ותועבה
שאין בו כח להליל, לא נשמע לכם, ונתן
להם הקב"ה שכרם בעוה"ז שהן
משמרות ראשי חדשים יותר מן
האנקיס. (פרדר"א פמ"ה)

יד. נשים הגורמים לבעליהם
לשמירת תורה ומצות

מקור המצוה: ועל זה מקשה רב לר"ח
א"כ נקיס במאי זכיון, דהא ודאי על
חינם לא הבטיחון הקב"ה שני עולמות,
ומתחזן לפי שהם גורמים לחורה ומלות.
(שפתי חכמים ברכות יז.)

טו. כל מי שחושדין אותו ואין
בו

מקור המצוה: וכל מי שחושדין אותו
ואין בו, שכרו ניתן בעוה"ז להיותו גלוי
לכל שחשדוהו שלא כדיון. וירושלמי
(חובות י"ב)

טז. צדיקים

מקור המצוה: אמנם כיון שהוא י"ט
היינו זנמלא תיכף, לכן הצדיקים
אוכלים הפירות גם בעוה"ז. (עצי חיים,
ויצא)

יז. הצדיק שמוצא חן בעיני ה'
מקור המצוה: ונח מלא חן בעיני ה'
זה הצדיק ראוי להנצל כי מלא חן בעיני
ה'. (רבינו בחיי בראשית.)

יח. צדיקים מקבלים שכר דוגמת
מוסיפין מחול אל הקודש

מקור המצוה: דמה פיק לצדיקים
בהאי עלמא הוי דוגמא מוסיפין מחול
אל הקודש, לכך פורת הדין נותן להיות
להם טובות בעוה"ז. (כסף נבחר
בחוקותי)

יט. השי"ת משפיע להצדיק כל
צרכיו בעוה"ז כדי שעי"ז יוכל
לבא לעוה"ב

מקור המצוה: עפ"י מ"ט בריק ספר
ליקוטי פושנה וכו' שכל מה שטוב
להצדיק בעוה"ז הכל הוא כדי שיבא על
ידו לעולם הבא, כי הדברים הנלרכים
לכוא על ידיהם לעוה"ב אינם יכולים

כג. צדיק ששומר עצמו מלדבר
על רשע

מקור המצוה: ויש אופן שיהיה לצדיק
שכר גם בעוה"ז וכו' אם הצדיק משמר
עצמו מלדבר מטוב ועד רע על הרשע
לצדיק זה יש גם עוה"ז. (וכח"ס מצורע)

כד. כשהדור זכאי, אז מקבל
הצדיק שכרו בעוה"ז

מקור המצוה: רק כשהדור כולו זכאי
אז אפשר להצדיק העובד מאהבה ג"כ
סיהיה לו טוב וכו' אם אפשר להסיר
הלער והעונק מהעולם וכו' אז בודאי
הדין נותן כ"ש שיתן לו הקב"ה להעובד
מאהבה השכר בעוה"ז וכו'. (ברית אברהם
פ' פנחס)

כה. בגלגול שני מקבל הצדיק
שכר גם בעוה"ז

מקור המצוה: ולפי"ז לפעמים
שמתגלגל הצדיק עוה"פ אל זה העולם
לאיזה טעם הכמוס אכלו ית"ש מגיע לו
גם בעוה"ז שכר מעשיו אשר בגלגול
ראשון. (ערבי נחל ואתחנן ט)

להעשות אם לא יש לו כל צרכי עוה"ז.
(ובאהלי ישכר פ' לך)

כ. הצדיק שבגלגול נשפע טובה
לעולם.

מקור המצוה: לכן הצדיק אם זכה
להכריע במעשיו סיהיה העולם נידון
לזכות ע"פ מלוא שפעה, גם בעוה"ז
ישלם ה' גמולו תחת כדפו טוב. (קומץ
המנחה, עקב)

כא. לצדיק שע"י שכרו נשפע
טוב להעולם

מקור המצוה: דאף ששכר מלוא ביהאי
עלמא ליכא אבל כשהסי"ת רואה
להשפיע לצדיק שכרו כדי שיע"ז ישפיע
לכל העולם, בודאי מגיע גם בעוה"ז.
(מהרי"ד מבעלזא)

כב. צדיקים ההולכים מחיל אל
חיל גם בעולם הבא.

מקור המצוה: אבל צדיקים שגם
לעוה"ב עוסקים בחורה כזרכות וסג
ילכו מחיל אל חיל וכו' ממילא שייך
ליחן להם שכר גם בעוה"ז. (ושארית מנחם
פ' בחקותי)

כו. מי שיודעים בו הכל שהוא צדיק אמיתי

אכל לאו"ה ב'ז' מלות שלהם יס להם שכר
בהאי עלמא. (יד אהרן וישלח)

מקור המצוה: משא"כ אכל פנחס וכו'
וידעו הכל שהוא לדיק אמיתי ומגיע לו
שכר בעוה"ז. (בית אשר פנחס)

ל. מי שהוא ת"ח ואביו ואבי
אביו היו תלמידיו חכמים.

מקור המצוה: וכיון שפנחס בן אלעזר
בן אהרן הכהן נ - שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן
בנו ת"ח, ואמר הקב"ה אני ערב לך ששוב
אין התורה פוסקת ממנו לעולם לכן בדין
הוא שיטול שכרו, כי בודאי לא
יתקלקל. (מהרי"ד בעלזא.)

כז. צדיק הטוב לשמים ולבריות
מקור המצוה: אמר רבא רב אידי
אסברא לי אמרו לדיק כי טוב כי פרי
מעלליהם יאכלו וכו' אלא טוב לשמים
וטוב לבריות זה לדיק טוב וכו' ווברק"י
סס ועל זה נאמר כי פרי מעלליהם
יאכלו ולכן אוכל פירות בעוה"ז וכו'.
(קידושין מ.)

מאינו במדרש וכו' שסיבת הדבר שאין
לצדיקים שכר בעוה"ז כדי שיהא זכות
לכניהם שיקבלו זכות אבות וכו' נמלא
לפי"ז שאס גס בנו לדיק ובן בנו לדיק
וכו' שוב לא פסקה מזרעו, יולא שאין
להם לורך בזכות אבות, ממילא כבר
יכולים לקבל שכרם בעוה"ז. וראש יוסף
מנחות נ"ג בשם הגר"מ קרעמער זקינו של
הגר"א.)

כח. צדיק גמור

מקור המצוה: אכל יס לומר דמוכח
מגמרא דברכות [ז]. ללדיק גמור יס לו
בעוה"ז וכו'. (זרע ישראל ונרפס בקובץ
'חדשים גם ישנים' חוברת ב')

לא. מי שהוא ובנו ובן בנו ת"ח

מקור המצוה: דאינו מגיע שכר בעוה"ז
לצריך להשאיר זכותו לבניו אחריו וכו'
אך אמרז"ל וכו' דכל שהוא ת"ח ובניו
ובן בניו שוב אין התורה פוסקת מזרעו
וכו' וא"כ להשאיר זכותו לבניו ממילא

כט. אוה"ע מקבלים שכר בהאי
עלמא על ז' מצות

מקור המצוה: דהא דקי"ל שכר מלוא
בהאי עלמא ליכא זה דוקא בישראל

בדין הוא שיטול שכרו. ואמרי יצחק
(פנחס)

אם וכו' ראה ג' דורות, ואין תורה
פוסקת מזרעו וכו' איכא שכר עוה"ז.
(ברכת יצחק פנחס)

לב. מי שעברו רוב שנותיו ולא
חטא

מקור המצוה: וה"ה בעצרו רוב
שנותיו שזידוע שלא יחטא עוד בטל
חששא הנ"ל ויש שכר מלוא זהאי
עלמא. (פמ"ג פתיחה כוללת או"ח ח"ד סי'
ח')

טעם למאי דקי"ל שכר מלוא זהאי
עלמא ליכא וכו' שאם יעשה אדם מלוא
וכו' ויופסק לו שכר וכו' ולמחר יעבור
עבירה וכו' דלפעמים משכחת דליכא
חשש זה וכו' כיון שעבר אדם רוב
שנותיו ולא חטא שוב אינו חוטא וכו'
לאיך כזה שפיר מגיע שכרו בעוה"ז
וכו'. (חוט המשולש עקב)

לג. מי שהגיע לשנת הארבעים
ואחת ולא חטא בכל שנותיו.

מקור המצוה: ע"כ מרמז הפסוק אם
בחוקותי חלכו, כי ימי שנותינו בהם
שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים,
והרוב של שמונים הוא מ"א, גימטריא

א"ס, והיינו א"ס בחוקותי, היינו
כשחלכו מ"א שנה בחוקותי בלא חטא
אז ושמרתם ועשיתם אותם, היינו אני
בטוח שלא תחטאו עוד. (עכ"ל ק. ולפי"ז
נמצא שגם כל יעודי עוה"ז שאח"כ קאי על
זה.) ושפת אמת להרב הצדיק מו"ה משולם
שרגא פייבוש מברעזאן זצוק"ל)

לד. מי שכולם יעידו ויגידו עליו
שראויו לשכרו.

מקור המצוה: ולא נחת שכר מלוא
זהאי עלמא וכו' איך לבועים בעולם
שאין תוכם כזרם שלא יהיה קושיא
מפני מה לדיק וטוב לו ולדיק ורע וכו'
אבל בפנחס וכו' כולם יעידו ויגידו
שראויו הוא לכך וכו' לכן אמור הנני
נותן וכו'. (שבט מיהודה פנחס)

לה. מי שהשכינה שורה עליו

מקור המצוה: שכר מלוא זהאי עלמא
ליכא י"ל מטעם שמה יחטא, אך ליעקב
אמר דממ"נ איטיב לך וכו' דאם
השכינה שורה על האדם שוב לא יחטא
וכו' וא"כ מכל זה ראוי להטיב לו.
(חינוך בית יהודה דרך ד' דרוש ב')

קעסע המדבר א"כ שפיר מתחבר לומר
שמקבל עליו ג"כ שכר בעוה"ז, והבן.

לט. בעל תשובה

מקור המצוה: וא"כ בעל תשובה וכו'
אמרינן דיש לו שכר בעוה"ז. ודורש טוב,
בארות יצחק, קמג)

זמנים מסויימים

מ. בעיקבתא דמשיחא.

מקור המצוה: בעד מקירות נפש נראה
שיש שכר גם בהאי עלמא וכו' ובעקבתא
דמשיחא אפשר לשמור את התורה רק
במס"כ, וז"ש והיה עקב, בעקבתא
דמשיחא, תשמעון, אז ושמר ה"א גם
בעוה"ז ובדרך וגו'. (שארית מנחם פ'
עקב)

מא. בכל שבת מקבלים שכר על
כל המצות שעשו בששת ימי
המעשה

מקור המצוה: והנה מבואר באוה"ק
(פ' בראשית) דהסי"ת לא ברא את העולם
רק על ששת ימים, ורק כמה שישאל
שומרים שבת כהלכתו בזה גורמים קיום
העולם עוד לששת ימים, וכן לעולם,
נמלא לפי"ז דככלות ששת ימי החול הוא
באמת סוף לקיום העולם, וממילא שייך

לו. לרשע הקב"ה משלם שכר
מצוה בעוה"ז

מקור המצוה: ומקלס אל קונאיו אל
פניו (דברים ז י) וברק"י קס שמקלס
לרשע שכר מעשיו הטובים בעוה"ז.

לז. מי שלא נחשב בעיניו עניני
עוה"ז.

מקור המצוה: לוח הראתה קלא נחשב
בעיניה כלום עניני עוה"ז וכו' לזה
אפשר לקלס לה שכר בהאי עלמא וכו'.
(דעת סופר רות)

לח. מי שמדברים עליו לשון הרע
ומקבל מצות של המדבר
לזכותו.

מקור המצוה: עפי"מ שמוכח בספר
חקל יצחק זי"ע בפ' עקב וזל"ק וידוע
מה שאמר התבואות קור דהגס דשכר
מלוא בהאי עלמא ליכא זו רק בקיום
העשין, אבל בשמירת הל"ת, כיון דאם
עבר בל"ת מלקין אותו, וא"כ העונש
בהאי עלמא, מכ"ש דיש לו שכר בהאי
עלמא, דהא קי"ל מידה טובה מרובה
על מידת פורעניות. והנה נמלא לפי"ז
דעל מלוא הבא אכלו מכח עבירה יש
שכר בעוה"ז, וא"כ לפי"ז יולא קגס על
מלוא זו שמגיע אליו, ע"י עבירה

אז שכר מקיום המלות משקט ימי החול
שעברה. (בית אברהם פ' תצא)

ישראל ששם השראת השכינה יוכל להיות
שכר מלוא זכאי עלמא. (ילקוט הגרשוני,
ברכות)

מב. כל מצות שעושין בשבת

מקור המצוה: כיום השביעי יהיה לכם
קודש שגם הגוף יתקדש מאהבה רבה
וא"כ על כל זה יש שכר גם זכאי
עלמא. (דברי אליעזר ויקהל)

זכא"י מגיע שכר זכאי עלמא וכו'
והוא למעלה מן המזל יכולים לקבל אף
זכ"ע. (אמרי יצחק לך)

עוד י"ל כי אין העוה"ז כדאי לשכר
מלוא, וא"כ יש לומר זכא"י שם השראת
הקדושה יוכל להיות שם איזה השפעה
כל שהוא מפירות שכר מלוא. (ערבי נחל
ראה א')

מקום מסויים

מג. בארץ ישראל

מקור המצוה: דהא דשכר מלוא זכאי
עלמא ליכא ה"ד בחו"ל אבל בארץ

*

פרק חמישי

ענינים מיוחדים

זכות אבות

א. בזכות האבות

מקור המצוה: עוד מצינו שיקראל אוכלים בזכות אבות וכו' והיינו כי האבות הם כבר בעלמא דקשט והם הובטחו שיגן זכותם על צניהם אחריהם. (וערבי נחל ראה א')

יש הרבה מלות שמגיע עליהם שכר בעוה"ז וכו' לזכות אבות מהני גם לטובת עוה"ז. (ולחם אבירים עקב)

הקשו המפרשים הרי שכר מצוה צהאי עלמא ליכא, ונראה דתוס' (שבת נה.) כתבו דאעפ"י שזכות אבות תמה מ"מ ברית אבות לא תמה וכו' ולכד זה הרי אנו מבקשים שהקב"ה יחננו מאולר מחנת חינם וכו'. (וטל השמים עקב)

אבות נוטריקון תורה וגדולה במקום אחד, שעל ידי זכות אבות זוכים לשתי קולחנות וכו'. (ובאר שלמה א ב)

הגם דשכר מצוה צהאי עלמא ליכא, אבל זכות אבות מהני גם לטובת עוה"ז ע"פ. (פרדס יוסף פנחס, בשם כסא דוד)

מי שיז לו זכות אבות אין לו לירא, כי מה שאוכל בעוה"ז הרי זה בזכות אבותיו (נח"ס חולדות)

ב. בזכות הזריזות וההידור במצות שעשו אבותינו

מקור המצוה: אבל הענין כך הוא דבאמת המצוה עצמה אין לה תשלומים בעוה"ז, אבל הזריזות וההידור וכיו"ב ממלות אבותינו אותן הזכות אנו אוכלים. (קול אליהו פ' וירא)

ג. שכר המצוה בעוה"ז ממתין ליוצאי חלציו אם יזדמן איש ראוי לקבל

מקור המצוה: כי שכר מצוה צהאי עלמא ליכא פירוש, כי שכר המצוה אינו ניתן באופן שניכרת תשלום שכר לפועל, אלא שכר המצוה ממתיין ליו"ח, אם יזדמן איש ראוי לקבל, אהוב למעלה ולדיק, אז משלם לו שכר אבי אביו, וממתין עד אלף דור. (ופנינים משולחן הגר"א, עקב)

ז. ישראל שקיבלו התורה, והיו כמציל מזוטו של ים,

מקור המצוה: וא"כ בזה שקיבלו ישראל את התורה הרי דינם כמציל מן הנהר דהרי זה קלו, וא"כ כל טובת העוה"ז הוא לישראל. וטללי אורות, ואחחנן

ח. מכיון שהשפעת עוה"ז לאוה"ע הוא בשביל ישראל, ע"כ מגיע גם להם טובת עוה"ז.

מקור המצוה: וא"כ איפוא אחר שעי ישראל נשפעת הטובה, דין שיהיה להם חלק בטובה. (קומץ המנחה, עקב)

ט. כשישראל מאוחדים עם השי"ת

מקור המצוה: כלל העולה כשישראל מקושרים באחדות הכורא ית' אז מקבלים רק טובות וכו'. (דודאים בשרה ראה)

י. רצון השי"ת שיהנו ישראל מהעוה"ז כפי המותר.

מקור המצוה: וזה העיקר וכוונת התורה ולא תוהו כראה וכו' שיהנו בני אדם מהעוה"ז על פי התורה והמלצה

ד. אם מתנהגים בדרכי אבות,

מקור המצוה: ללאו שכרו על מלצה זו שקינא לאלקיו, אבל רק בזכות אבותיו של אלעזר ואהרן הכהן נתן לו כהונת עולם וכו' שע"י זכות אבות נתן הקב"ה לבניהם שהולכים ומתנהגים בדרכי אבותיהם וכו'. (זח"ס - מש"מ פנחס)

עתיד הקב"ה להנחיל וכו' ואולרותיהם אמלא, ומפרץ בחויו"ט בעוה"ז וכו', והטעם כי נלך מטעי שהם הולכים בדרכי אבות וכו'. (דברי אליעזר, הדרנים)

ה. מי שהולך בדרכי אבות גם בין האוה"ע המלעיגים עליו

מקור המצוה: אם בחוקותי תלכו ר"ת אב"ת, להורות דגם כשתלכו בין אוה"ע שמלעיגים עליכם ג"כ תשמרו חוקותי [- ואז ונתתי גשמיכם בעתם]. (ובית אשר בחוקותי)

ישראל

ו. לכלל ישראל בכללו.

מקור המצוה: אך בשביל דין הרבים שהעולם נידון בכללו לזכות ולזה יש שכר אף בעוה"ז. (קומץ המנחה, ראה)

מה שהתיר לנו הקב"ה. ופני מבין.
(בראשית.)

יד. אם ישראל יש להם דין הקדש

מקור המצוה: אמנם אם ישראל הקדש
מוחר ליהנות מהקדש ולכן וכו' זוכה
לשכר בעוה"ז. (דורש טוב צח)

יא. בזכות שישראל למעלה מן
הטבע

מקור המצוה: אף שחלקו בכ' עולמות
זה מה שהיה תחת הטבע, אבל ישראל
למעלה מן הטבע וכו' וזוה אין לעשו
חלק בו. (ואמרי יצחק תולדות)

יסורים

טו. המקבל יסורים באהבה

מקור המצוה: ואמרינו כל שהקב"ה
חפץ בו מדכאו יסורים שנאמר את
אשר יאהב ה' יוכיח ואמרינו שצריך
לקבלן מאהבה ושכרו שיראה זרע
ויאריך ימים ותלמודו מתקיים בידו.
(חדשים גם ישנים ברכות ה.)

שמי שמקבל עליו יסורים באהבה, יכול
לזכות אף בעוה"ז כדאיתא בפ"ק
דברכות (ה.) ואם קבלן מאהבה מה
שכרו יראה זרע ואריך ימים וכו'. (זרע
שמשון עקב)

יב. כשישראל בבחינת בנים
למקום

מקור המצוה: דמבואר בזרע בירך ופי'
עקב) דאם ישראל הם במדריגת עבד אז
אינם נוטלים שכרם אלא לבסוף וכו'
ושכר מלואו זה"ע ליכא וכו' משא"כ אם
הם במדריגת בן אז נוטלים תמיד בלי
פסיק. (דורש טוב סג)

יג. ע"י שישראל נעשין שותפין עם
הקב"ה במעשי בראשית.

מקור המצוה: דהנה בטעמא דמילתא
דשכר מלואו זהאי עלמא ליכא הוא
מטעם וכו' מי הקדימני ואשלם וכו'
וכ' בספר ברית אבות דע"י שנעשין
שותף עם הקב"ה נמעסי בראשית טוב
לא שייך מי הקדימני וכו' יש שכר זהאי
עלמא. (דורש טוב, קט)

טז. המקבל יסורים ושותק

מקור המצוה: וידוע אהרן, וברכ"י שם
קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קיבל,
שנתיחד עמו הדיבור שנאמר לו לבדו
פ' שחויי יין. (ויקרא יג)

יז. ע"י חלאים ויסורים ל"ע.

מקור המצוה: ולדעתי נראה עפי"מ
דאיחא וכו' דכל מה שישראל אוכלים
בעוה"ז הוא נשזיל חולי ויסורים.
(ופנינים יקרים פ' משפטים)

כבוד שמים

יח. המקדש שם שמים

מקור המצוה: והנה פנחס נקנאו
קנאת ה' וראו כל עמי הארץ כי גם ה'
נקרא עליו ותעזר המגיפה, ויתגדל
ויתקדש שמו יתעלה וכו' דדין הוא
שיטול שכרו. (פני מבין פ' פנחס)

אחכז"ל המזכה את הרבים אין חטא בא
על ידו, ופנחס קידש גם שמים ברבים
וזכה רבים ויוכל להנחן לו שכרו מיד.
(תורת משה פ' פנחס)

עפי"מ שפירש בספר חות יאיר וכו'
שאע"פ שאמרינן שכר מצוה כהאי
עלמא ליכא וכו' אך פנחס כיון שקידש
ה' אין חטא בא לידו וליכא חשא ז',
וע"כ דדין שיטול שכרו. (פלפולא חריפא
(ורוח) חיי עולם).

יט. המפרסם אלוקותו ית' בעולם

מקור המצוה: דלכן אין הקב"ה משלם
שכר כהאי עלמא כי אין השכר מן הדין

וכו' שכרך הרבה מאל וכו' על פי הדין
וכו' כמה שפירסם אלקותו ואחדותו
ית"ש בעולם וכו' שפיר מגיע לו שכר
(בעוה"ז). (אמרי אש לך)

כ. מי שהולך ומכריז אלקותו
ית' בעולם השי"ת נותן לו משוב
עוה"ז כדי שיתקבלו דבריו

מקור המצוה: שאזכרם היה הולך
ומכריז ומפרסם אלוקותו ית' והיה
לריד להיות חכם ועשיר וגבור כדי
שיתקבלו דבריו לשומעיהם וכו' לכן
הבטיחו הקב"ה שיתן לו כל הכנות
האלה אשר הוא לריד לשלימותו וכו'.
(רחובות הנהר לך)

כא. הגורם להרמת כבוד שמים
בגוים

מקור המצוה: שכיון שבאת מרחוק
לקבל עליך עול מלכות שמים אשר בזה
גרמת להרמת כבוד השי"ת בגוים כו'
ע"כ ראוי את שישלם לך שכר פעולתך
בעוה"ז. (תורת מהרי"ץ נשא)

כב. העושה מצוה בכוונה, שיהיה

להשי"ת נח"ר בשכרו שיכול להיטיב.

מקור המצוה: ואפשר דזכהאי גוונא השכר הוא גם בעוה"ז, מכיון שזכרלת השכר הוא מכיון לעשות נח"ר לצוראו ית'. (ושארית מנחם פ' בחוקותי)

כג. העושה דבר ומתכוין שעי"ז יתקדש שם ה'.

מקור המצוה: דמטעם קידוש ה', כדי שיתקדש שמו יתברך, יותן שכר גם זכהאי עלמא. (ושארית מנחם פ' עקב)

כד. מי שאינו מתפתה ממסיתים ומדריחים ולוחם נגדם.

מקור המצוה: לאס האדם מתגבר על מסיתים ומדיחים זעלי זחירה ואינו מתפתה להם רק לוחם נגדם יקבל שכרו משלם בעוה"ז. (ורברי יואל עקב)

כה. על מצות ביעור הרשעים שמצפין שיתמו חטאים ולא יצטרכו עוד לקיימו.

מקור המצוה: הנה שכירות אינה משלמת אלא לבסוף וכו' ולא נגמר קום מלוא עד יום מותו, משא"כ מלוא זו וכו' ויעמוד פנחס ויפלל שלא יבא עוד לידו לעולם וכו' וא"כ נגמר המלוא

ולכך דדין הוא שיטול שכרו. (ופני מבין פנחס)

חזכה הרבים

כו. כשמזכין את הרבים.

מקור המצוה: לזכות הרבים ומעשיהם הטובים מביאים להם כל הזכרות והטובות שנזכרו בחורה גם בעוה"ז (ומהרש"א קידושין לט.).

טעם לשכר מלוא זכהאי עלמא ליכא דשמא יתחרט אח"כ ונמלא חובה על הראשונות ולית ליה שכר כלל, משא"כ כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, דדין שיטול שכרו בעוה"ז. (וספר המגיד פ' פנחס)

כז. המזכה אחרים בקיום המצוה

מקור המצוה: דנהי דעל מלוא גופא ליכא שכר בעוה"ז מ"מ זמה שזיכה אחרים על זה מגיע שכר בעוה"ז. (ויחי יוסף בחוקותי)

כח. המזכה את הרבים מקבל שכרו בעוה"ז על כל מצותיו

מקור המצוה: שכר מלוא זכהאי עלמא ליכא, והטעם להרשב"א דלא שלים עבדיתה ושכירות אינה משלמת אלא

הרבים ואין חטא בא על ידם ואז יק
שכר מלוא ביהאי עלמא. (יד אהרן, חיי
שרה)

לב. המחזיר רבים למוטב

מקור המצוה: ולפי"ז לפעמים משלם
הקב"ה שכר מלוא אף בעוה"ז, דהיינו
למי שזכה וזיכה את הרבים שהחזיר
רבים למוטב וכו' משלם הקב"ה שכרו
אף בעוה"ז. (ואמרי שפר חיי שרה)

לג. מי שע"י קנאותו מכניס רוח קנאה גם בלב אחרים

מקור המצוה: בקנאו את קנאתו
בתוכם, היינו שהכניס בתוך לבות בני
ישראל רוח קנאה לקנא קנאת ה"ל, ע"ז
מגיע לו שפיר שכרו גם בעוה"ז. ומנורת
אהרן, פנחס, לאא"ז הגה"צ מוה"ר רפאל
אהרן קנאפלער זצ"ל הי"ד אבד"ק טיניע)

לד. המעורר ומוכיח אחרים

מקור המצוה: א"כ מי שמעורר
ומוכיח אחרים מגיע לו שכר מלואו
בעוה"ז. (וויגר משה חיי)

לכסוף וכו' אם כן מי שזיכה את
הרבים, ומוצטח שקוב לא יחטא, הרי
שלים עבדותיה, לכך בדין הוא שיתול
את כל שכרו תיכף. (ישמח משה ח"ב דף
ע"ו)

כט. בשכופים את הרבים לעשות מצוה

מקור המצוה: וזוה בארתי אמרס ז"ל
גדול המעשה יותר מן העושה, המעשה
כלומר הכופה את הרבים לעשות,
לאפוקי להיחיד שכר מלוא ביהאי עלמא
ליכא. (וערכי יהושע מערכת מ' אות כז)

ל. מי ששוקד לטובת אחרים

מקור המצוה: ונמלא דאס האדם
שוקד לטובת נפשו טוב לפניו התורה,
אבל אם הוא שוקד לטובת אחרים טוב
לפניו יותר המעשה כנ"ל וכו' וזק"ה
ג"כ והיה עקב תשמעון את המשפטים
האלה ושמרתם ועשיתם אותם שזה
יהיה העיקר אלליכם, לכן ושמר ד"א לך
וגו' שהוא ית' יספיע לכם ג"כ כל טוב.
(אך פרי תבואה עקב)

לא. המגיר אנשים

מקור המצוה: אמנס רומז עוד על זה
שגירו אנשים ונקים א"כ היו מזכי
לה. המשגיח על אחרים שישמרו
שבת.

מקור המצוה: ועל"ז שמעתי מאדמ"ו הגאון מוה"ר זאב וואלף גינצלער זצ"ל וכו' שאם האדם לא היה מתענג על זה לבד שהוא שומר מצות כהלכתו, אלא היה משגיח גם על אחרים שיעשו את המצות וכו' וממילא מגיע לו שכר בהאי עלמא. (מנחת אשר אגדה)

לו. המדריך את אחרים.

מקור המצוה: אף דשכר מלוא בהאי עלמא ליכא וכו' ומדריך את האחרים וכו' מגיע לו שכר גם בהאי עלמא. (אמרי יצחק משפטים)

לז. מי שמחזק האמונה בלב אחרים.

מקור המצוה: וא"כ מכיון שהמה בפעולתם גרמו להגביר האמונה בלב ישראל ע"כ זכו בשביל זה לקבל שכרם בעוה"ז. (אבן יקרה, שלח)

לח. המזכה את הרבים בדבר שאינו מצוה מפורשת.

מקור המצוה: להמזכה את הרבים באמונה יש על זה שכר גם בהאי עלמא וכו' משום דזיכה את הרבים בדבר שאין מלוא מפורשת בה וכו'. (ליקוטי יהודה, פנחס)

לט. המכניס הרהור תשובה בלב ישראל.

מקור המצוה: והנה פנחס כאשר קנא קנאת ה"ל בשעת מעשה הכניס הרהור תשובה בלב ישראל וכו' וספיר מגיע לו שכר בהאי עלמא. (מגדלות מרקחים, פנחס)

מ. המקרב אחרים תחת כנפי השכינה

מקור המצוה: והנה לאיש שקירב אחרים והביאם תחת כנפי השכינה השכר הוא בלא קץ וגבול, וכיון שהשכר שלו הוא בלתי גבול ממילא מגיע לו שכר גם בעוה"ז. (ולאשר אמר חיי)

מא. על מה שעושה מצוה ברבים ואחרים לומדים ממנו.

מקור המצוה: ועל זה שלמדים ממנו אחרים אוכל הפירות בעוה"ז. (דברי מהרי"א ראה)

מב. המציל חבירו ממות לחיים, ויכול חבירו להוסיף במצות.

מקור המצוה: וי"ל שמה שמזכה האחד את הרבים שיעשו מצות ע"י שהלילס ממות לחיים על זה מקבל האדם שכר בעולם הזה. (כתב סופר פנחס)

אף דעל גוף המלכה אינו מגיע שכר בעוה"ז מ"מ על מחשבה טובה שפיר מגיע שכר גם בעוה"ז. ויחי יוסף בחוקותיו

מג. המענג השבת בכוונה זו שעל ידיה ניצול העולם הזה.

מקור המצוה: מענגיה לעולם, היינו אותן המענגים את השבת רק בשביל העולם, היינו שמלילים את העולם וזוכים בו, ומתענגים תיכף מטוב עולם הזה לזכות בו, הנה כבוד ינחלו, זוכים לטוב ועושר ונכסים וכבוד עולם הזה וכו'. (בני יששכר שבת מאמר ז')

מחשבה ורצון

מד. על מחשבה טובה

מקור המצוה: והנה כתבו המפרקים דאף דשכר מלכה זהאי עלמא ליכא מ"מ שכר מחשבה טובה איכא זהאי עלמא. (ערבי נחל ראה א')

לפי"ז נמצא דעל מחשבה טובה שזה הוא ע"י האדם בעלמו ע"ז שפיר הקב"ה משלם שכר בעוה"ז. ומגדלות מרקחים, בחוקותיו

שבדין הוא שיקבל שכרו בשביל שקינא קנאת ה"ל במחשבה ועל מחשבה יש שכר בעוה"ז. (ויד אהרן פנחס)

מה. על רצון טוב לקיים מצוה

מקור המצוה: בזכות ללון טוב של ישראל לקיים המלכה שעל זה יש שכר זהאי עלמא. (ויגר משה אמור)

מו. חישוב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה.

מקור המצוה: עפי"מ מה שמוצא דעל מחשבה טובה שהקב"ה מלרפה למעשה מקבלים שכר בעוה"ז. ומצואר בספה"ק הטעם דהנה מה ששכר מלכה זהאי עלמא ליכא, שמכיון שחלוי במעשי האדם כשהוא עדיין בעוה"ז, יתכן שיתערבב בו איזה לך פגם, וע"כ אין השכר שלם עליה, משא"כ כשהקב"ה מלרפה, אז הוא נקי בלי פגם וספיר שייד לקבל שכר בעוה"ז. ולפי"ז גם חישוב לעשות מלכה ונאנס ולא עשאה שמעלה עליו הכחוב כאילו עשאה, ובאופן כזה בודאי שאין בה פגם כל שהוא, מכיון שאינו לפי עשייתו רק לפי מה שמעלה עליו הכחוב, וא"כ שפיר יכול לקבל שכר אף בעוה"ז והדבר פשוט. (המלקט)

מז. המקיים מצוה במחשבות
קדושות

מקור המצוה: שכר מלוא כהאי עלמא
ליכא זהו דוקא אם הוא כנחינת
לעשות, דהיינו להמלוא נעשית רק
בעולם העשיה, אבל אם עשה המלוא גם
במחשבות קדושות באופן להמלוא
נעשית לא לבד בעולם העשיה, אז שפיר
מגיע שכר גם כהאי עלמא. (מגדלות
מרקחים, ש"ס)

חשא ומתן

מח. הנהגה מיגיע כפו

מקור המצוה: והנהגה מיגיעת כפיו
זוכה גם בעוה"ז נוסף על העוה"ב
שהוא זוכה אליו וכו'. (אורח לחיים, ימים
נוראים)

מט. הגזהרים לעשות רצון השי"ת
אף בעת עסקם במו"מ

מקור המצוה: אותן האנשים וכו' בעת
עוסקם במסחר וקנין וטרודים בהכלי
עולם ועסקיהם בין אנשים אשר מלך
הטבע הוא מניעה בעבדות הזורא,
עכ"ז לא שם לבם גם לזאת ושמרה

נפסם מהטות משפט עליון וכו' וזה
יהיה שכרו אשריך בעוה"ז וכו'. (ואמרי
שפר בחוקותי)

נ. מי שנושא ונותן ביחודים
ובשכל ובחכמה

מקור המצוה: אבל מי וכו' ונושא
נותן ביחודים ובשכל ובחכמה וכו'
נותנין לו שכרו בעוה"ז ג"כ. (אוצר
החיים קאמארנא - ראה)

נא. המקיים מצות ועי"ז מתבטל
ממלאכתו הצריכה לו.

מקור המצוה: וזש"ה חשכתי לרכי
שכלל יום היה לו לעשות מה בצרכי
גופו ומ"מ אשיבה רגלי אל עדותיך א"כ
יש שכר בטילה ע"כ שכר ניתן לו
בעוה"ז. (יד אהרן פ' בחוקותי)

נב. כשעוסקים בפרנסה, בכוונה
שיוכלו אח"כ לעסוק בתורה בלי
טירדה, אזי השי"ת משלם שכרו
בעוה"ז שיהיה לו פרנסה בלי
טורח

מקור המצוה: ועד"ז הוא כיאור
הכתוב ג"כ אם בחוקותי תלכו, פירוש

המצוה וכו' וא"כ הפירוש אע"פ שיש
ללדיקים לתלות במעשיהם הטובים,
רצה לומר אף על המעשים הטובים
שעתידיים לעשות שעל זה ודאי ראוי
שיתפלל כל חסיד ודרך היתר הוא וכו'.

(ושנות חיים פ' חיי)

נה. על המצות שעתידיים
לעשות, כדי שיוכלו לעשותם.

מקור המצוה: ולפי"ז יש חילוק בין
מלות שכבר קיימו ע"ז שכר מצוה בהאי
עלמא ליכא וכו' אכן על מה שעתידיים
לעשות ע"ז יש שכר מקודם כדי שיוכל
לעשותם וכו'. (ולחם אבירים ואחחנן)

נו. כדי שיהיו פנויים לקיים
המצוות.

מקור המצוה: אם בחוקותי תלכו וכו'
אלו היעודים אינם אלא הכנות כדי
סימאל את עצמו פנוי כדי שיעשה
המצוה, ולא יהיה לו שום דבר שמעכבו
ומטרידו מלעשותם. (וש"ך על החזרה,
בחוקותי)

נז. כדי להרגיל האדם לקיום
המצות

מקור המצוה: שהקב"ה רצה להוליך
עם ישראל הדרך שהאב מוליך עם בנו

שם הליכתם שאתם מתהלכים לעשות
מלאכתכם להביא טרף לבינתכם תהיה
בשזיל חוקותי שהוא כדי שתוכלו לעסוק
בחורה שלא מדוחק, ומילת בחוקותי
ביאורו בשזיל חוקותי וכו' וזהו שפירש
רש"י שיהיו עמלים בחורה פירוש
שהעמל שאתם עמלים לאורך פרנסה
תהיה אלא בשזיל החורה שתוכלו אח"כ
לעסוק בחורה ולא תהיו טרודים בדאגת
פרנסה אז בעשותכם זאת גם השי"ת
יעשה את שלו להזמין פרנסתכם בלי
טורח וכו', שלא תצטרכו להטריד
עלמיתם הרבה ותוכלו לעסוק בחורה
מתוך הרצוה. (ומאור ושמש בחקותי)

חתנת שכר

נג. על מה שעתידין ישראל
לשמוע בקולו

מקור המצוה: יאוייר ג"כ היום ברכה
סיהיה שכר בהאי עלמא וכו' שאתן לכם
תיכף הברכה על מנת שתשמעו לעתיד
וכו' ושכר זה יש בהאי עלמא. (וערבי נחל
ראה א')

נד. על חשבון המצות שיעשו
בעתיד

מקור המצוה: דהנה ידוע שהשי"ת
טוב ומטיב עם האדם קודם עשייתו את

ס. מי שעמד בנסיונות

מקור המצוה: דאע"ג דשכר מלוא
בהאי עלמא ליכא היינו דאס לא היו לו
נסיונות, לא כן דשעמד בנסיונות ע"ז
מגיע ספיר שכר. (וטל השמים עקב)

אך עמידה בנסיון אינו בכלל מי
הקדימני, ולכן סייך בו שכר גם
בעוה"ז. וביאורי החסידות קידושין, שפת
אמת, מקץ

עניו

סא. מי שהוא עניו

מקור המצוה: מיהא ע"י ענוה וכו'
מחילים כל המלות כולן שעשה וראוי
לקבל עליהם שכר וכו' ושמרתם ועשיתם
אותם ושמר ה' אלהיך וגו' דאס תעשו
מושמרתם הנ"ל מלות עשה, דהיינו
מלאו של גיאות תעשו מלות עשה עי"ז
תזכו לברכות עוה"ז. (וערוה"ב עקב)

ומעתה לא יתייחס לעניו השאלה של
מי הקדימני ואשלים וכו' כי הלא הוא
העמוד העולם, ובזכותו יש קיום להבית
ולכל העולם וכו'. (ולאשר אמר נח)

ולכך נכפל וכו' שהיה עניו בתכלית וכו'
דדן הוא שיעול שכרו על אחר בעוה"ז.

(בית אשר פנחס)

לסיעסוק בתורה, כשהוא קטן אומר לו
לך לבית המלמד ואחן לך מן הרמונים
ומן התאנים וכו' וכן הקב"ה אמר
בתחילה אס בחוקותי תלכו וגו' אחן
לכם לחם ופירות גשמיכם בעתם וכו'.
(וחלדות יצחק בחוקותיו)

נח. הכנה שלא יבוטלו מתורה
ותפילה

מקור המצוה: דכל היעודים טובים
בתוה"ק לא בתורת שכר, דשכר מלוא
בהאי עלמא ליכא, רק בתורת הכנה
שלא יבוטלו מתורה ותפילה שיהיה
הרחבת הדעת לתורה ועבודת ה'. (וטל
השמים עקב)

נט. בתורת מתנה, מצד אהבתו
לישראל

מקור המצוה: דהנה אע"ג דשכר מלוא
בהאי עלמא ליכא, זה רק בתורת שכר,
אבל מה שהקיי"ת נותן זמחנה מחמת
אהבה, זה סייך גם בעוה"ז. ומגדלות
מרקחים, עקב)

וי"ל וכו' היינו המתנה שנוסף לו על
שכר המלות יותן לו בעוה"ז. (וחת"ס
אבות, ח"מ מהת"ל תצא)

נסיון

אח"כ

סב. המקיים מצוה ואינו מתגאה

מקור המצוה: ע"כ מאת ה' היתה נסבה שהיו השכטים מבזים אותו וכו' כדי שלא יתגאה וישמח וא"כ עי"ז בדין הוא שיטול שכרו. (חח"ס פנחס)

סג. מי שנראה לו תמיד שהמצות שעשה עד עכשיו לא היו כהוגן

מקור המצוה: ולפי"ז במי שמתעלה מדריגה אחר מדריגה באופן הנ"ל עד שגוראין לו כל המלות שעשה בדחינת עבירות, בדין הוא שישתלם שכרו בעוה"ז. (מגדלות מרקחים, וירא.)

סד. מי שמבין שמצותיו אינם כהוגן, ומצפה לקיים אותם עוה"פ, שיהיו אז כהוגן.

מקור המצוה: אם בכל פעם שעושה המלוא הוא מבין שלא עשה כלום ועי"ז עומד ומלפה מתי תבא לידו עוד ואקיימנה, לזה ראוי שיקבל שכר במתנת חינם (בעוה"ז) וערוגת הבושם פ' עקב)

עבירה

סה. מי שפירש מעבירה

מקור המצוה: אף דשכר מלוא זהאי עלמא ליכא, אבל אי פירש מעבירה דנותנין לו שכר כעושה מלוא יס שכר בעוה"ז. (פרד"י בא)

סו. בא דבר עבירה לידו, לעבור על לא תעשה, וניצול מזה.

מקור המצוה: ולפי"ז יאל לנו דין חדש בל"ת תבא דבר עבירה לידו וניצול דולאי כעשה מלוא ממס יס שכר זהאי עלמא. (חיבת גמא משפטים)

סז. ישב אדם ולא עבר עבירה

מקור המצוה: ולפי"ז יסב אדם ולא עבר עבירה שנותנים לו שכר כעושה מלוא ע"ז יס שכר בעוה"ז. (יד אהרן חזריע)

סח. המונע עצמו מלעבור על דגנוד איסור עריות

מקור המצוה: דע"י שמנע עצמו מעבירה שנסמר מלעבור על דגנוד איסור עריות לכן זכה לשכר בעוה"ז. (בקובץ 'חדשים גם ישנים' חוברת ד', סימן קנ"ה)

סמ. על עבירה לשמה

ולחם משלם הקב"ה השכר גם בעוה"ז.

(ודעת סופר ליקוטיו)

עב. העובר לשמה

מקור המצוה: ומעתה בעובד ה' לשמה וכו' דשכרו יקולם לו גם כהאי עלמא.

(ולאשר אמר בחוקותיו)

עג. העובר את ה' בעבירותא שפירתא.

מקור המצוה: אמנם יק לחדש ולומר ככאשר האדם עובד עבדותא שפירתא וכו' קוב"ה טפי ליה לאגריה גם בעוה"ז. (וברך משה, ויצא)

עד. מי שעובר השי"ת נותנין לו שכר בעוה"ז, כדי שיוכל לעבוד מתוך הרחבה

מקור המצוה: א"כ כיון שיש למעלה נח"ר מעבודתו וכו' מכ"ס שיתנו לו עושר וכבוד כי מבלעדי אלה לא יוכל לעבוד ה'. (מראה יחזקאל פ' לך)

עה. מי שעובר השי"ת שלא על מנת לקבל פרס

מקור המצוה: והנה קיימ"ל דשכר מצוה כהאי עלמא ליכא, ולעומת זה שכר עבירה עיקר תשלומיה בעוה"ז כדי ששכר מצוותיו יהיה שמור לעוה"ב, והנה כי כן אם מזדמן שראוי ליתן שכר טוב בעד עבירה, כיון שמידת דינו הולך כן הוא שעל עבירה משלמין בעוה"ז העונש, הה"ד אם מזדמן עבירה שראוי ליתן עליה שכר ג"כ לא יגרע מלדיק שכר עבירה בעוה"ז.

(ערוגת הבושם פ' פנחס)

עו. העושה מצוה ע"י שקרם לה איזה עבירה

מקור המצוה: והנה בעשות אדם מצוה שאי אפשר לקיימה זולת אם קדם לה עבירה, שפיר מסתבר לומר שמגיע שכר עפ"י דין על עשיית המצוה וכו' לכן כשעשה פנחס המצוה, כדי"ן הוא שיטול שכרו וכו'. (וכרם שלמה בשם הגר"י גר"פ אבד"ק סעמיהאלי זצ"ל)

עבודה

עא. מי שכל מגמתו רק לעבוד את ה'.

מקור המצוה: אבל באנשים לדיקים אשר כל מגמתם רק לעבוד את ה' וכו'

מקור המצוה: אבל מי שעובד הקב"ה
שלא עמלק"פ וכו' וא"כ מגיע לו שכר
גם בעוה"ז. (דברי אליעזר)

עוד נ"ל כי מי שעובד על מנת לקבל
פרס אין דין שיטול שכרו וכו' אבל
העובד שלא על מנת לקבל פרס ראוי
לשכר וכו'. (כתב סופר פנחס)

עו. מי שעובד השי"ת בכל לב
ונפש ומזכך עצמו לקרב החומר
אל הצורה

מקור המצוה: והנה אף כי שכר מלוא
בהאי עלמא ליכא עכ"ז מאחר שעבד
את ה' בכל לב ובכל נפש ומסר נפשו
ורוחו ונשמתו על קדושת שמו ית' ואמץ
את כוחו לזכך עצמו לקרב החומר אל
הצורה מגיע לו שכר גם בהאי עלמא כי
וכו' עבד עבודתו תמה ושלמה וכו'
וקירב החומר אל הצורה ע"כ מגיע לו
שכר גם בעוה"ז. (באר מנחם נח)

עו. מי שעובד השי"ת בכל לבבו
ובכל נפשו.

מקור המצוה: כי הנה באמת מי
שעובד השי"ת בכל לבבו ובכל נפשו
וכו' כדי שלא יאמרו הצדיות איה
אלקינו לור חסיו זו על כן נותן לו

הקב"ה כל טוב גם בעוה"ז. (באר מנחם
ליקוטים)

עח. מי שמקבל שפע מרובה
ופרנסה גדולה ואפ"ה עובד
השי"ת

מקור המצוה: וא"כ אם הקב"ה נותן
שפע מרובה ופרנסה גדולה ואפ"ה
עובד הקב"ה אזי מוצטח שזכרתו לא
תפסוק ממנו וכו'. (אמרות ה' בחוקותיו)

עט. המתגבר בארי לעבודת ה'
ולעמלה של תורה

מקור המצוה: כי ראשית ועיקר הדבר
שצריך להיות עמלים בתורה וכו' יתגבר
כארי לעמוד וכו' שאם מתגבר כארי
לעבודת ה' ובעמלה של תורה אז ונחתי
גשמיכם בעתם וכו'. (קני המנורה עה"ת,
בחוקותי לאאמור"ה"ה"ג מוהר"ר יצחק
נפתלי קנאפלער זצ"ל אבד"ק טשילע)

פ. המשכים ומעריב לעבודת ה'.

מקור המצוה: אמנם יש לחדש ולומר
שכאשר האדם וכו' משכים ומעריב
לעבודת השי"ת קוב"ה טפי ליה אהגריה
גם בעוה"ז. (ברך משה ויצא)

פא. מי שיש לו חיות מעבודת השי"ת

מקור המצוה: מי שה' במחשבתו תמיד ויש לו חיות מעבודת השי"ת וכו' והוי מינו ידוע, אף בקרו, בעוה"ז יאכון לבטח. (ושאריח מנחם פי' ראה)

בתחילה כשהעבודה כזדה וקשה עליו אז מגיע לו שכר ומשלמים שכר גם אח"כ על התחלת כניסה להיכל המלך מלכו של עולם לעבדו ביראה ונאהבה.

(וטל השמים עקב)

פב. מי שנהנה מעבודת השי"ת וקיום המצות

מקור המצוה: מי שעובד הכורא עולם בזחינה שיש לו הנאה מגוף העבודה על שזכה לעשות נח"ר לפניו מגיע לו שכר בהאי עלמא. (דברי אליעזר עקב)

אבל מי שעובד הכורא עולם בזחינה זו, שיש לו הנאה מגוף העבודה וכו' בזה שפיר מגיע לו שכר. (דברי אליעזר, הדרנים למס' שבח)

פד. העובד השי"ת בלי שום השגה והרגשת טעם, רק באמונה פשוטה

מקור המצוה: איתא במדרש כל מה ישראל אוכלין בעוה"ז אינו אלא בזכות האמונה וכו' שעיקר השכר הוא כשאין לו שום השגה רק אמונה פשוטה, ומחמת אמונה עושה מלות ומעשים טובים. (מגדלות מרקחים, מלוקטים)

פה. מי שפוסל תמיד עבודתו של אתמול, כדי להיות מוסיף והולך בעבודת השי"ת

מקור המצוה: והנה ע"י שהאדם מולא בכל פעם חסרונות בעבודתו שעבד עד הנה ע"ז יש לו שכר בה"ע, דרך שכר על המלוא ליכא בה"ע, אבל שכר עבירה הקב"ה משלם גמול בעוה"ז, וכיון לעבודתו עד הנה הוי אללו זחינת עבירה ולריך לתקנו, על מלוא כזו שפיר מגיע שכר בה"ע. (ויחי יוסף - בחוקותי)

פג. על התחלת עבודת השי"ת שאין מרגישים בה טעם

מקור המצוה: מה שמתחיל לילך בדרכי ה' ואינו מרגיש שום טעם ומחיקות בעבודתו וכו' ואעפ"כ מחזיק בעבודתו וכו' הקב"ה משלם מידה כנגד מידה וסולח לו השפעות טובות ג"כ בתורת לזקה וכו'. (זרע יעקב, במדבר)

כונה

פו. על עבודת ה' רק בגופו מבלי

רוחניים

צ. המבקש שכר בעיניו

מקור המצוה: כי מי שעובד ה' רק בגופו וכו' לאויה לו שכר הגוף דהיינו בעוה"ז. (חיקון משה, מילה)

רוצה

פז. אם האדם רוצה

מקור המצוה: ולכך אמר הכתוב שנחתי לפניך שני דרכות, אם תרצה תעשה עבור שכר בעוה"ז וכו'. (ואמרי שפר נצבים)

מקור המצוה: והנה על פנחס מעידה התורה"ק שפעל ועשה מעשיו אך ורק למען אהבתו את בוראו וכו' ולא ליפה לקום תגמול שכר גשמי וכו' לכן זכה וכו' וגם בעוה"ז היתה שכרו דברים רוחניים והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וכו' ולכן זייקו חכז"ל וכו' דדיו הוא שיטול שכרו, היינו מה שאכלו נחשך לשכר, דהיינו שכר רוחני וכו'. (בשבילי הישיבה - בעלעד)

פח. מי שתובע

מקור המצוה: וכי תאמרו מה נאכל היינו שיתבע וכו' ולויתתי את ברכתי וכו' כיון דתבעו מגיע חיכך שכרו בעוה"ז. (עצי חיים, בהר)

רשות לשם מצוה

צא. על ידי שמשתמשים בקניני עוה"ז לענינים רוחניים.

מקור המצוה: דע"י שמקשרים עניני עוה"ז עם עניני עוה"ז כגון אדם שמקיים בהונו מצות אלה וכו' באופן זה מגיע לו ברכת עוה"ז בשפע. (ויחי יוסף בחוקותיו)

פט. העושה מצוה כדי לקבל עליה שכר בעוה"ז

מקור המצוה: מי שעושה מצוה כדי לקבל שכר בעוה"ז, נמלא כי המצוה בעלמה הוא ג"כ גשמית, הסברא נוחתת שמקלמין לו שכר בעוה"ז שכר גשמי וכו'. (אח לדבות, בחוקותי, נחלת צבי)

צב. מי שכל מעשיו לשם שמים, ואף באכילה ושתייה ושאר

ענינים גשמיים הוא עושה לשם שמים.

מקור המצוה: כולאי שכר מלוא שהוא רוחניות ונלחיות גם שכרה רוחניות ונלחיות, אבל מי שכל מעשיו לשם שמים, ועובד ה' במאכל ובמסחה וסינה ומסחר ועושה באלו הכנה לעבודת ה', דברים אלו גשמיים המה, ולכן יש שכר עבור זה בגשמיות בעולם הזה. (כתב סופר החדש פ' בחוקותי)

אם גם הדברים הגשמיים וכו' תשמרו ג"כ וכו' לשם שמים וכו' שעי"ז תקבלו שכר גם בהאי עלמא. (ביית אשר עקב) אבל העושה דבר הרקות ומכוין לש"ס בזה מקבל שכר בעוה"ז. (יד אהרן לך)

צג. ע"י שאוכלים אכילת רשות בדרך מצוה

מקור המצוה: הרי מלינו שבזכות אכילת הרקות בדרך מלוא, מגיע לנו נקילות פנים לטובה וכו'. (צמח דוד, ר"ה)

צד. מי שעושה מצוה מדברים שברשות.

מקור המצוה: וה"נ י"ל כאן אם בחוקותי חלכו היינו שגם ההליכה

בעניני עוה"ז יהיה חקותי, היינו שיעשו מלוא מדבר הרקות אז ונחתו גשמית בעתם וכו' וספיר מגיע לו עבור זה שכר בעוה"ז. (מגדלות מרקחים, בחוקותי)

צה. המשתמש בהנאת עוה"ז לכבוד התוה"ק יתן לו הקב"ה עושר וכבוד בעוה"ז

מקור המצוה: אמנם באיש אשר משתמש בהנאת עוה"ז לכבוד הכורא ית"ש וכו' כולאי יתן לו הקב"ה עושר וכבוד. (פני מבין פ' לך)

צו. המשתמש בהנאת עוה"ז ללמד לתועים בינה, יתן לו הקב"ה עושר וכבוד בעוה"ז

מקור המצוה: אמנם באיש אשר משתמש בהנאת עוה"ז וכו' ללמד תועים בינה כולאי יתן לו הקב"ה עושר וכבוד. (פני מבין פ' לך)

צז. מי שאוכל ביחודים ובשכל ובחכמה

מקור המצוה: אבל מי שאוכל וכו' ביחודים ובשכל ובחכמה נותנין לו

קב. בזכות השלום

מקור המצוה: הגם דקי"ל שכר מלוא
 זהאי עלמא ליכא, עכ"ז על שלום איכא
 שכר גם בעוה"ז. (ויגד משה תולדות)

קג. האוהב שלום

מקור המצוה: מי שאוהב שלום וכו'
 הקב"ה מוריקו חיי העוה"ז וכו'. (ד"א
 זוטא פרק השלום)

קד. כל השותק בשעת מריבה

מקור המצוה: הנני נותן לו את זריתו
 שלום הואיל ששתק ושבת מריב והיתה
 לו ולזרעו אחריו זרית כהונת עולם
 וכו'. (נח"ס פנחס)

קה. אם ישראל הם באחדות בלב
שלם

מקור המצוה: ממילא אם ישראל הם
 באחדות בלב אחד כאיש אחד הרי כל
 מלוא שעושה כל אחד מישראל מזכה בה
 גם את חזירו, ובעבור זה מגיע שכר
 זהאי עלמא וכו'. (ויגד יעקב בחוקותיו)

וכאשר ישראל מחזיקים בשלום ואין בהם
 פירוד לבבות אז יק להם וכו' ומגיע

שכרו בעוה"ז ג"כ. (אוצר החיים קאמארנא
 - ראה)

צח. מי ששותה ביחודים ובשכל
ובחכמה

מקור המצוה: אכל מי וכו' ושותה
 ביחודים ובשכל ובחכמה וכו' נותנין לו
 שכרו בעוה"ז ג"כ. (שם)

שלום

צט. על הבאת שלום בין אדם
לחבירו

מקור המצוה: אלו דברים שאדם אוכל
 פירותיהם בעוה"ז וכו' ואלו הן וכו'
 והבאת שלום בין אדם לחבירו וכו'.
 (פאה פ"א מ"א)

ק. המקדים שלום

מקור המצוה: מי וכו' ומקדים שלום
 וכו' הקב"ה מוריקו חיי העוה"ז וכו'.
 (ד"א זוטא פרק השלום)

קא. המשיב שלום

מקור המצוה: מי וכו' ומשיב שלום
 וכו' הקב"ה מוריקו חיי העוה"ז וכו'.
 (ד"א זוטא פרק השלום)

להם השכר ממילא שפיר בעוה"ז. ובית
נפתלי פנחס)

תשובה מאהבה, ומהעבירות נעשים
מלות, על המלות כאלו מגיע שכר גם
בזה העולם. (ולאשר אמר - עניני שבת)

קו. המשתדל לעשות את ישראל
לאגודה אחת ויהיה שלום
ביניהם

דאף דקיי"ל שכר מלוא זהאי עלמא
ליכא, מ"מ על מלות כאלו שנתהפכו
מזדונות לזכיות ע"י תשובה מאהבה על
זה איכא שכר גם זהאי עלמא. (ובאר
שבע טאלטשאוו פ' חיי וראה גם בערבי
נחל לש"ש דרוש ד')

מקור המצוה: וא"כ במלוא האמורה
כאן דהיינו ההשתדלות לעשות את
ישראל לאגודה אחת ויהיה שלום ביניהם
וכו' ממילא שכר מלוא איכא זהאי
עלמא עבור מלוא ז'. (ומגדלות מרקחים
ויקהל)

דע"י תשובה מאהבה זדונות נעשו
זכיות וכו' דעל מלות כאלו הקב"ה
משלם בעוה"ז, לכיון דיסודם מעבירה,
ועל עבירה השי"ת משלם ללדיקים
בעוה"ז. (ומגדלות מרקחים, בחוקותי)

תשובה

שבתשובה מאהבה שנעשה מהעבירות
זכיות וכו' שיש עליהם שכר זהאי
עלמא. (קדיו"ט ואחחנן)

קו. ע"י תשובה

מקור המצוה: שונה ישראל וכו' כי
כשלת בעוניך ואז היה לך הנאה, א"כ
גבי התשובה ג"כ יהיה לך הנאה וכו'
ואז שכר מלוא איכא וכו'. (ודברי
אליעזר, שבת תשובה)

ומעתה אם ע"י תשובה מאהבה נעשה
מעבירה מלוא וכו' וא"כ כיון שיש לה
גבול שפיר יכול להיות בזה העולם וכו'
ותטלו שכר עליה זהאי עלמא. (וקול
אריה עקב)

קח. העושה תשובה מאהבה
ונעשה מעבירות זכיות

ואם שב מאהבה וכו' השכר ממלוא
שנתהוה ממנה יש לה גבול, וכיון שיש
לה גבול שוב שפיר יכול להיות השכר על
זה גם בעוה"ז. (ולאשר אמר, בא)

מקור המצוה: כי הגם דשכר מלוא
זהאי עלמא ליכא, הוא רק על המלות
שנתורה, משא"כ אם האדם עושה

אף דק"מ"ל שכר מלוא בהאי עלמא
ליכא מ"מ אס מהפכים העבירות
לזכויות ע"י תשובה מאהבה מגיע על
הני זכויות שכר בהאי עלמא. (ויגד יעקב
פנחס)

אולם אס ע"י תשובה מאהבה נעשה לו
זכויות ע"ז מגיע שכרו בהאי עלמא
וכו'. (ואמרי יצחק תבא)

קיא. כשמתברכים מפ"י עכו"ם
מקור המצוה: ולכן אין ברכות עכו"ם
יכולים להתקיים בישראל מפני
שמכרכין בעין הרע, אבל בעת שרואה
הק"מ"ת להיטיב לישראל בהדרגה דאז
אין עין הרע שולט וכאמור אז יכולים
להתכרך בעוה"ז מזרכת העכו"ם.
(ערבי נחל פ' עקב דרוש א')

קיב. מצוה שעושין בציבור

מקור המצוה: ואפ"ל עפ"י מ"מ שאיחא
בספרים הטעם דשכר מלוא בהאי
עלמא ליכא, שהוא משום שמה יחטא
ושב יקלקל, אמנם כ"ז ביחיד אבל לא
בציבור ללא חיישינן שכולם יחטאו. וזכר
חיים פ' ויקהל)

קיג. יש בני אדם שלפי ערך
זכותם משתלמים בעוה"ז

מקור המצוה: ויש שזוכים שבשכיל
הטוב שעשה משלמין לו בעוה"ז
ובעוה"ז וכו' ויש שרק בעוה"ז כלכל
וכו'. (ביח נפתלי בהר)

קיד. ע"י שמקבלים גרים מבני
עשו

מקור המצוה: דעל ידי שאנו מקבלים
גרים מבני עשו ומזכין אותן בחלק
לעוה"ב, לכן בחליפין מגיע לנו ג"כ חלק

קט. מי שעושה תמיד חשבון
הנפש

מקור המצוה: מ"מ שכר מלוא בהאי
עלמא איכא על ידי וכו' שמהיו זהירים
להיות יושבים ומשמרים שלא תבואו
לידי הפסד וכו' בשכיל כך יגיע שכר
בשכיל חשבון דק שאתה מחשב. (וערוגת
הבושם פ' עקב)

שונות

קי. על הערבות

מקור המצוה: דבתרי"ג מלות ליכא
מלות ערבות, וממילא מגיע לו שכר גם
בהאי עלמא. וש"ת מנחת אשר ח"ו, דברי
אגדה)

בעוה"ז. (קובץ 'חדשים גם ישנים' חוברת
ד' סימן ק"ס)

כל כך ויוכל להיות השכר בזה העולם.
(ערבי נחל שופטים א')

קטו. אם האבות היו להם דין
ב"נ

קיא. מי שמייחד לו מצוה, ואינו
עובר עליה בשו"א.

מקור המצוה: לכן היה ירא אברהם
כיון שיש לו דין ב"נ אין לו אלא שכר
מועט וכו' ולפי"ז ב"נ ששכרו מועט
יכולים ליתן לו שכר בעוה"ז. (ערבי נחל
שבה"ג דרוש א)

מקור המצוה: הא דתנן כל העושה
מצוה אחת מטיבין לו וכו' זה מי שיחד
מצוה אחת ולא עבר עליה מימיו, וכ"ש
חיתו לי דקיימנא מצות ליילית. (ירושלמי
ספ"ק דקידושין)

קטז. הנשבע לקיים המצוה
ומקיימו

קיט. מי שמלמד זכות
מקור המצוה: לא כן עשה הסי"ת כי
נתן לו פירות בעוה"ז וכו' ופקוח נפשות
רבבות ולמוד זכות על הכלל ישראל,
אשר על הדן לכף זכות אמרו שאלם
אוכל פירותיהן בעוה"ז, לכן אמר
הקב"ה דדן הוא שיטול שכרו. ומשך
חכמה פנחס)

מקור המצוה: על המצוה שמענישין
עליהן בעוה"ז אז אם מקיימן שפיר
נוחנים עליהם שכר בעוה"ז, והנה איתא
וכו' עונש בעוה"ז אם לא יקיימו
השבעה, ולפי סברא הנ"ל דדן הוא
שנותנין שכר בעוה"ז ע"כ על מצוה זו
כשמקיים שזועתו וכו'. (חמדת ישראל,
נדדים)

קכ. מי שמשיב חרון אף ה'
מישראל

מקור המצוה: דהנה הטעם לשכר
מצוה זהאי עלמא ליכא דהוא משום
שמא יחטא וכל לדקותיו אשר עשה לא
יחסב לו וכו' אבל כאן מה שהשיב את
חמת ד' ויכפר על בני ישראל זה לא
יוכל לקלקל ואף אם יתנחם על דקחתו,

קיו. העושה מצוה שאינו
בשלימות כ"כ

מקור המצוה: כי שכר מצוה זהאי
עלמא ליכא וכו' אולם זה בדיוק שעושה
המצוה בשלימות, משא"כ אם אין עושה
המצוה כל כך בשלימות אין השכר גדול

מ"מ כבר השיב חמת ד' לכך בדין הוא
 שיתן לו שכרו. (דברי שאול פנחס)

**קכא. המסתפק במועט ושמה
 בחלקו**

מקור המצוה: אבל מי שמסתפק
 במועט ושמה בחלקו ואינו מתאווה
 למותרות שאין לו חשק שיתקלקל ע"י
 עשירות לזה נותנים לו עשירות וכו'.
 (ואמרי שפר ברכה)

**קכב. מי שמדמה בנפשו שהוא
 יום אחד לפני מיתתו**

מקור המצוה: כי אם הוא מקיים
 המלוות וכו' ומדמה בנפשו שהוא יום
 אחד לפני מיתתו אזי וכו' ואין הוא
 שייך כלל להאי עלמא וממילא מקבל
 שכרו גם בעוה"ז. (דברי אש עקב)

**קכג. מי שלומד מכל דבר רמיזא
 דחכמתא**

מקור המצוה: אבל מי וכו' ולומד מכל
 דבר רמיזא דחכמתא נותנין לו שכרו
 בעוה"ז ג"כ. (אוצר החיים קאמארנא -
 ראה)

**קכד. העוסק בצרכי ציבור
 באמונה**

מקור המצוה: כמה הפליגו בשבח
 העוסקי בצרכי ציבור באמונה וכו'
 הצטיחה התורה"ק ועצדתה ה"א, בלשון
 רבים, לעסוק בצרכי הכלל ורגליו
 לטוב ירוצו להיטיב לאחריו וכו' ודרך את
 לחמך ואת מימך וכו'. וטל השמים
 משפטים)

**קכה. המכנים עצמו בסכנת
 הקליפות ל"ע ספק לא יעלה ח"ו.**

מקור המצוה: אין השי"ת נותן שכר
 על מצוה וכו' אלא השכר הוא מחמת זה
 שמכנים עצמו לחוד הקליפות ומכנים
 א"ע בסכנה ספק ח"ו שמה לא יעלה
 וע"ז הוא מקבל שכר. (ירבה תורה פנחס)

**קכו. מי שיש לו חלק במצוה של
 איש אחר, והלה מקיימו שלא
 לשמה.**

מקור המצוה: אמנם משרע"ה הי'
 כולל כל נשמות ישראל וכל המצות של
 כל ישראל הי"ל חלק בהם, ע"י שהוא
 הי' הגורם ומסייען לכך, ואחר חטא
 העגל בלוחות השניות כבר נמלאו
 בישראל כאלו המקיימין מצות שלא
 לשמה, בשביל ליהנות משכרן וכדומה
 ועל ידם נמשך שכר עוה"ז ועשירות גם
 למשרע"ה. (דברי יואל בא)

קכו. כל הוצאות שאדם מוציא על מצוה, אין קצובין לו בר"ה, ומקבלו חזרה בעוה"ז.

מקור המצוה: כל מזונותיו קצובין וכו' חוץ מהולאת שבת ויו"ט וכו' וכתב הריטב"א דה"ה לכל הוצאות של מלוא וכו'. (מטבע שטבעו חכמים א' תט.)

קכח. השי"ת נותן שכר בהאי עלמא בבנים

מקור המצוה: ולכן שפיר אמר קרא והיה עקב חשמעון אז השכר שיתן לכם הקב"ה בהאי עלמא הוא ודרך פרי בטן וגו' דדברים אלו וכו' ובנים המה ביד הקב"ה בלבד וכו'. (ומאיר עיני חכמים מהדר"ח עקב)

קכט. השי"ת נותן שכר בהאי עלמא בפרנסה

מקור המצוה: ולכן שפיר אמר קרא והיה עקב חשמעון אז השכר שיתן לכם הקב"ה בהאי עלמא הוא וכו' ודרך פרי אדמתך וגו' דדברים אלו פרנסה וכו' המה ביד הקב"ה בלבד וכו'. (ומאיר עיני חכמים מהדר"ח עקב)

קל. אדם המקיים מוצא שפתיו

מקור המצוה: לא יחל דברו ככל היואל מפיו יעשה, היינו לא יחל דברו, וממילא כל היואל מפיו של הקב"ה יעשה מידה כנגד מידה, ונקבל טוב באמת בשני עולמות. (ושארית מנחם פ' ראה)

דאם האדם מקיים מולא שפתיו א"כ הפירות בהאי עלמא לא הוי אגר נטר וכו'. (ו חקל יצחק פ' וישלח)

קלא. בשמונעים מרשע לעשות רשעתו

מקור המצוה: וזהו החסד של הרשע כשמונעים אותם מלעשות רשעתו, וזהו דין הוא, אעפ"י שפנחס עשה דין אעפ"כ ראוי ליטול שכרו וקדושה לוי פ' פנחס)

קלב. המקבל דברי תוכחה

מקור המצוה: ועפ"ז נראה לענ"ד דבמלות תוכחה יש שכר בעוה"ז כיון שנתצייק החוטא בעבור שמוכיחין אותו והוא בעלמו יכאז עליו בשור וילטער ביסורים לכן גם שכרו אחר. (ואור פני יהושע פ' דברים)

מקור המצוה: מותר לעבוד ע"מ
 פיזקה להאריך ימים בא"י וכו' דבשכיל
 שכן זה מותר לעבוד. (רחובות הנהר
 ואחחנן)

קלו. העובר להשי"ת בניגוד
 להיצה"ר

מקור המצוה: כי הזכר שעבודתו הוא
 בניגוד יס לו שכן גם בעוה"ז. ויגד משה
 תזריע

קלח. מי שמקנא לכבוד ה'
 באופן שאינו רגיל אליו

מקור המצוה: לפי שיותר שכן ראוי
 מי שאינו רגיל במלחמה ולא בכלי
 המלחמה ולוקח הכלים ההם. והורג
 לאויבי המלך וכו' פנחס שהוא תלמיד
 חכם, בן תלמיד חכם בנו של ת"ח הסיב
 את חמתי בשלקח רומח שלא היה מורגל
 לקחתו. (תולדות יצחק פנחס)

קלט. ההולך במלבושי האבות

מקור המצוה: אם בחוקותי תלכו ר"ת
 אב"ת שתלכו במלבושי אבותינו הק'
 בתורת חק וכו'] - ואז ונתתי גשמיכם
 בעתם. (בית אשר בחוקותי)

קלג. בעידן ריתחא מקבלים שכר
 בעוה"ז על קיום מצות עשה

מקור המצוה: ונמלא דבעת ריתחא
 כמו שאז הוי עונש בדיטול העשה נמלא
 ממילא מגיע אז שכן ג"כ על המ"ע.
 (פנינים יקרים לקוטים)

קלד. הנודר למצוה

מקור המצוה: אבל חלוק נדרים בזה
 דכאן באיזה אופן שהוא אפילו לשמה
 מגיע לו שכן בעוה"ז. ובני משה מטות)

קלה. מי שיש לו מכל טוב ואינו
 נהנה ממנו ומייגע עצמו בתורה
 ואוכל פת במלח

מקור המצוה: אבל אם הוא עסיר ויש
 לו מכל טוב והיה יכול לאכול ולשחות
 ולהטיב לבו, והוא לא כן עושה אלא
 מייגע עצמו ואוכל פת במלח ועוסק
 בתורה הקדושה, שכרו הרבה מאד וכו'
 אשריך בעולם הזה וכו' ויהיה להם טוב
 בעוה"ז ובעוה"ב. (באר מנחם ויחי)

קלו. יכול האדם לקיים מצוה
 כדי לקבל על זה השכר בעוה"ז,
 להאריך ימים בארץ ישראל.

קמ. מי שרבים צריכים לו

. מקור המצוה: וקס אעשך לגוי גדול וכו' כי רבים צריכים לו וממילא מגיע לו כה"ע. (אמרי יצחק לך)

קמג. מי שהוא בגלגול שני

מקור המצוה: קאס כזר היה פעם א' בעוה"ז, יוכל ליהנות בגלגול גם משמחת עוה"ז. (קומץ המנחה, פנחס)

קמא. מי שנכפל שמו

מקור המצוה: נקדים מה דאיתא במד"ר א"ר אבא בר כהנא כל מי שנכפל שמו יק לו בעוה"ז ויק לו בעוה"ב. (זרע ישראל נדפס בקובץ 'חדשים גם ישנים' חוברת ב')

קמד. סומא

מקור המצוה: ומעתה לק"מ בקומא וכו' הא באמת קאאי קפיר לקיים וגם קכר חיים ואריכת ימיו יק לו בעוה"ז. (וילקט יוסף שנה ז, א, סימן ח)

קמה. העומד בשעת קרה"ת

מקור המצוה: וראיתי קלת אנשי מעשה קנוהגים לעמוד ולזקוף בעת קרה"ת ומנהג טוב וכשר הוא מה טוב חלקם בחיים ומה נעים גורלם וכו' ודאי שכרו גדול ובעל הגמול יקלם לו פעלו משלם ויהי משכורתו שלימה בעוה"ז ובבא וכו'. (סדר היום, סדר קרה"ת בשבת)

קמב. מצות שעשה האב וגפטר והניח זכיותיו לבנו, מקבל הבן ע"ז שכר בעוה"ז

מקור המצוה: אבל במלות קעשה אביו ואביו כזר מת והניח זכותו לבניו וכו' עכ"פ יק לו זכות מלד אביו קראוי ע"ז לקבל שכר אפילו בעוה"ז. (טללי אורות נצבים)

פרק ששי

אופנים בקיום המצוה

ג. המשתוקק לקיים כל המצות

מקור המצוה: אמנם ביארו המפרשים דע"י התשוקה שמשתוקק האדם תמיד ועומד ומלפּה מי יתן שיבואו לידו ויקיימם, נחשב לו כזה כאילו קיים את כולם, ממילא ע"י תשוקה זו נשלם הקבלנות, ואז מגיע שכר מצוה כהאי עלמא. (וערבי נחל חיי דרוש ג')

מקבל

ד. המקבל עליו לעשות מצוה

מקור המצוה: ויתכן עוד שדוקא בעד עלם המעשה לא יקבל שכר בעוה"ז, אבל בעד הקבלה שמקבל על עצמו לעשות המצוה יקולם לו שכר גם כהאי עלמא. (וערכי יהושע מערכת מ אות כ"ו)

ע"י שתקיימו המלות וכו' דתקבלו עליכם לעשותה, אז שפיר מגיע שכר כהאי עלמא. (ומגדלות מרחקים, עקב)

ה. המקבל על עצמו קודם שמגיע זמן המצוה לעשות המצוה

רצון והשתוקקות

א. על הרצון והשתוקקות למצוה

מקור המצוה: על הרצון וההשתוקקות שיש לו לקיים המצוה ע"ז ג"כ איכא שכר בעוה"ז. (ויחי יוסף בחוקותי)

איתא במפרשים דעבור השתוקקות המצוה יש שכר גם בעוה"ז. (ובית אשר בחוקותי)

בזכות רצון טוב של ישראל לקיים המצוה שעל זה יש שכר כהאי עלמא. (ויגר משה אמור)

כי בגלל הדבר הזה דהיינו על רצון הטוב יזכרך ה' גם בעוה"ז. (ודברי מהרי"א ראה)

ב. מי שממתין לקיים המצוה

מקור המצוה: ואת מצותי תשמרו וכו' שימתין על המצוה, וא"כ יקבל שכרו בעוה"ז. (ואמרי שמואל בחוקותי)

כשיושב ומלפּה על המצוה מחמת אהבת ה' מגיע לו שכר כהאי עלמא. (וברכת שלמה - ראדאמסק, וישלח)

ז. מי שהולך למקום כדי שתזדמן לו מצוה שם

מקור המצוה: אבל כשאנו לפנינו רק הולך כדי שתזדמן לו המלוא וכו' גם שכר מלוא זהאי עלמא איכא. וערך ש"י, בחוקותי

מקור המצוה: ונמלא לפי"ז כל מה שעושה האדם בקבלת על עצמו קודם זמן המלוא זהו נחשב למעשי ידיו ולכן יכול שפיר לבקש שכר עליו. ואך פרי תבואה בחוקותי

חוציא עצמו

ו. מי שממציא את עצמו להתחייב במצוה

מקור המצוה: דאף דשכר מלוא זהאי עלמא ליכא זהו דוקא במלוא שהוא חייב בה מקודם אבל אם הוא ממציא את עצמו להתחייב במלוא וכו' הרי זה מגיע לו השכר גם בעוה"ז. ותפארת בנים פ' שופטים

ז. מי שמייגע עצמו להמציא א"ע לידי חיוב מצוה

מקור המצוה: אבל כשאדם מביא עצמו לידי חיוב מלוא אז משלמים לאדם בכפילא בעוה"ז ובעוה"ב, כי היגיעה שהאדם מייגע עצמו להמציא א"ע לידי חיוב מצוה, שכרו הרבה מאד, שאין מנכין לו משכרו לעוה"ב. (ושם)

דהגם דשכר מלוא זהאי עלמא ליכא, אבל אם הוא בעצמו מזדרז וממציא עצמו להמלוא אז יש שכר טוב גם בעוה"ז. (דברי תורה ו, א)

ואילו גבי הנהגה מיגיעו כחיוב יגיע כפיד כי תאכל אשריך וטוב לך, אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב, כי מי שמביא עצמו לידי חיוב מצוה שלא נכטוה עליהם יש לו שכר מלוא זהאי עלמא, וגם לרבות לעוה"ב. (קדוש ציון דף ק"י)

י. המשתדל לקיים מצות בכל תהלכותיו מקבל שכר בעוה"ז על כל מצוה

טירחמו שטרח עלמו עבור המלוה
איכא. (תורח משה, בחוקותי)

אכל בשביל שטרח ורדף אחר המלוה
כדי לקיימה מגיע לו שכר גם בעוה"ז.
(באר מנחם שופטים)

כי עבור העמלה והטירחא שיש לאדם
בעשותו המלוה, משלם לו הקב"ה
בעוה"ז, ולפוס לערא אגרא. וכח"ס
אבות)

יב. העושה מצוה בטורח, אף
שהיה יכול לעשותו בלי טורח

מקור המצוה: כשטרח טירחא בלוחה
מלוה, אזי הקי"ת משלם הטירחא
בעוה"ז וכו' ולכך וילך משה אף שלא
היה צריך באשר היה ישראל עומדים
לפניו, מ"מ הלך להראות שה' משלם
שכר על הטורח, וזה השכר בעוה"ז.
(מטה יששכר דרוש ט"ו)

יג. מי שטרח לילך ולשמוע
המצוה מפי חכם כדי שידע
לעשותה בתיקונה

מקור המצוה: שנעבור זה שטרח לילך
ולשמוע וללמוד וללמד המלוה מפי
החכם כדי לעשותה כתיקונה, מגיע לו
שכר בהאי עלמא. (באר מנחם דאה)

מקור המצוה: הטעם דשכר מלוה
בהאי עלמא ליכא, כי המלוה רוחני
והשכר גשמי, אבל אם השכר רוחני,
אפשר שיהיה שכר מלוה בהאי עלמא.
והנה איתא בלבוש [פ"ד ב'] שכר מלוה
מלוה וכו' כי השכר שקיבל היינו המלוה
היא ג"כ דבר רוחני וכו' אם בחוקותי
תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'
ועי"ז יקיים לא תחרוש בנזק ובחמור
יחדיו, וגם שדך לא תזרע כלאים, גם
לקט שכחה ופאה וכו' הרי כי עיקר
השכר שמקבל אינו אלא מלות, ובמלות
שפיר יש שכר בהאי עלמא וכו' והגשמי
אשר כרוך בזה השכר הוא רק כדי
שנוכל לקיים עוד מלות. ואח לרבות.
בחוקותי, בשם נחלת צבי)

טירחא

יא. על טירחא לקיום המצוה

מקור המצוה: על טירחת המלוה שהיא
גשמיות משלם בעוה"ז ג"כ גשמיות.
(כתב סופר בחוקותי)

טורח שהאדם טורח בעשיית המלוה
הקב"ה פורע שכרו בעוה"ז והמלוה
עלמה שכרה נותן לעוה"ב. (דבש לפי
מערכת ט"ח)

שכר עבור המלוה גופא ליכא אבל שכר

יד. על הטירחא להמציא מעות לקיום המצוה

מקור המצוה: אבל טירחא שטרח למלא המעות לקנות תפלין, ע"ז משלם שכר בהאי עלמא. ויריעות שלמה, עקב.)

יח. המתכוונן לשב"ק מימי החול מקור המצוה: בעד שבת שמחכוניס אליו מחד בשבתא ומכיניס עלמו אליו, מגיע גם שכר בהאי עלמא. ושארית מנחם פ' עקב)

טו. על הטירדא של המצוה

מקור המצוה: לאף דשכר מלוה בהאי עלמא ליכא מ"מ שכר טירדת מלוה איכא בהאי עלמא. (וכחב סופר עקב)

יט. מי שעושה מצוה מדחיפה פנימית, מבלי שיתכוונן לזה

מקור המצוה: פנחם עשה את כל זה מאליו, בלי התעלות וכלי יסוד הדעת, בלי הכנות וכלי כוונה, אלא מדחיפה פנימית, וזה שכתו של פנחם, ובדין הוא שיטול שכלו. (פניני קדם בשם הגרי"ש)

הכנה

טז. על ההכנה למצוה

מקור המצוה: אבל הענין הוא כי השכר הגשמי הוא רק על ההכנה למלוה וכו'. (מאורי אור בשם הרה"ק ר' משה מרדכי מטוריסק-לובלין זצוק"ל)

לומד

כ. אם מקיימין המצות שאפשר לקיימם ולומדים המצות שא"א לקיימם.

מקור המצוה: דיש באמת עלה לקיים כל התורה בבת אחת והוא לעקוק בד"ת שאם לומדים ההלכות שאין לו יכולת לקיימם אז נחשב כאילו קיימם וכו' דע"י הלימוד התורה תחשב כאילו קיימם גם אלו המצות שא"א לקיימם בפועל, וא"כ תקיימו כל התרי"ג מצות ותקבלו שכר על הקבלות וכו' גם בהאי עלמא. (בנין חיים בחוקותי)

יז. על מה שאומרים 'הריני מוכן ומזומן לקיים המצוה'

מקור המצוה: אגרא דבי הילולי, היינו מה דמקבלין שכר בהאי עלמא, מילי, היינו כשאומר הריני מוכן ומזומן לקיים המלוה. (מגדלות מרקחים, ש"ס ברכות)

גם תלמוד תורה, ות"ת הוא מהדברים
שאלם אוכל פירותיהן בעוה"ז. ואזור
אליהו ועלים לתרופה עקב)

שמחה

כה. על שמחה של מצוה

מקור המצוה: דהא דשכר מצוה זהאי
עלמא ליכא זהו רק על גוף המצוה אבל
על שמחה של מצוה איכא שכר זהאי
עלמא. (ויחי יוסף בחוקותי)

והמפרקים תירצו בעבור השמחה שהוא
שמח בקיום המצוה וכו' על זה קובע לו
ה' שכר שלם זהאי עלמא וכו'. (חדרי
בטן)

לכן התחיל במלת והיה הרומזת
לשמחה, שאם תשמעון המשפטים
ותשמרון אותם בשמחה שתקבלו שכר
בעוה"ז. (וערכי יהושע מערכת ש' אות
ל"ה)

דבשכיל שמחת המצוה מגיע שכר
עוה"ז וכו' בגלל שלא ירע לבדך ותחן
בשמחה, יברכך בעוה"ז. (נחלת יעקב
ואתחנן)

ואין שכר בעוה"ז כי אם שכר שמחת
המצוה וחיבתה וכו'. (דרשות חת"ס ח"ג
דף ב')

כא. מי שלומד תורת דיני
המצות

מקור המצוה: יס הרבה מצות שמגיע
עליהם שכר בעוה"ז וכו' על לימוד
תורת ודיני המצות. (לחם אבירים עקב)

כב. הלומד תורה קודם שמקיים
המצוה

מקור המצוה: ע"י התוה"ק קוב אינה
יכולה העבירה לכנות מצוה וכו' אם
לומד תורה קודם כל מצוה, אז אין
העבירה מכנה המצוה וכו' וספיר מגיע
שכר זהאי עלמא. (דברי אליעזר מס'
שבת)

כג. הלומד דיני מצוה, שנחשב
לו כאילו מקיימה.

מקור המצוה: וה"ה לכל המצות אם
למד דין איזה מצוה וכו' וא"כ ספיר
מגיע לו שכר עוה"ז (קדסי זהב ואתחנן)

כד. הלומד קודם עשיית המצוה
דיני המצוה.

מקור המצוה: אבל יס עצה שיקבל
שכר על כל המצות אפילו בעוה"ז
דהיינו אם ילמד קודם עשיית המצות
דיני המצות נמלא שיקיים קודם העשיה

כח. העובר השי"ת מתוך אהבה
ושמחה

מקור המצוה: הכוונה שאם אתה עובד
השי"ת מתוך שמחה ואהבה וכו' אז
שפיר מגיע שכר זהאי עלמא. (דברי
אליעזר, הדרנים למס' שבת)

זריזות

כט. על זריזות והידור מצוה

מקור המצוה: דהמלוא עלמה אין לה
תשלומין בעוה"ז אבל הזריזות וההידור
יש שכר בעוה"ז. (פרד"י וירא בשם
הגר"א)

ל. מצוה שזמנה כל היום ומזדרז
לעשותה בתחילת היום

מקור המצוה: אבל מי שמזדרז
בהמלוא ואינו ממחין בזמנה כל היום,
אז מקבל שכר גם בעוה"ז. (דברי תורה ו
ד')

לא. כל מצוה שאפשר לעשותו
ע"י שליח ועושהו בעצמו.

מקור המצוה: ועפי"ז שפיר כיון
דמלוא בו יותר מבשלוחו הוא רק זריזות
המלוא ביותר שעושה בעלמו וכו' שפיר

וכל מה שהלדיקים נהנים בעוה"ז הכל
הוא בשכר השמחה של מלוא מה
ששמחים ועושים בזהבה ונחת המלוא
וכו'. (אמרות ה' ראה)

לאף דשכר מלוא זהאי עלמא ליכא
מ"מ על שמחה שיש לו בהמלוא על זה
מגיע שכר בעוה"ז. (ויגרד יעקב עקב)

כו. על שמחת המצוה שאינה
שוה בבני אדם

מקור המצוה: נ"ל כי באמת שכר מלוא
זהאי עלמא ליכא, אבל כתיב במדרקים
כי על שמחת המלוא שאינה שוה בבני
אדם, זה עושה בשמחה יותר מזה, על
זה יקולם שכר בעוה"ז. (כתב סופר פי
דברים)

כז. המקיים מצוה בשמחה
כאילו ניתן היום

מקור המצוה: שהכרכה בעוה"ז יהיה,
אשר תשמעו את המלות בשמחה, כאלו
היום ניתנו, ויהיו תמיד חדשים
בעיניכם זה יסבב לכם כרכה גם היום
בעוה"ז. (רחובות הנהר עקב)

(מאורי אור בשם הרה"ק ר' דוד אהרן
מזאריק זצוק"ל)

סוּיך שְׁכַר גַּם בַּעוֹה"ז וכו'. (דברי תורה ג
עה)

מס"נ

לו. כשעושים מצוה במסירת נפש

מקור המצוה: דכשעושים מצות
במס"נ אז מגיע שכר גם בעוה"ז.
(תפארת חיים אות צו)

ואמר הקדוש הנ"ל (החיד"א) ענה
לקבל שכר מצוה גם בהאי עלמא,
שיעשה כל מצותיו במס"נ כמצוה
עלינו וכו' ואז יגיע לו שכר עכ"ד.
(יודעי בינה)

על מצוה שעושים במס"נ יש שכר
בהאי עלמא. (פרדס יוסף פנחס, בשם ספר
זרע בירך)

ויקח רמח בידו שמרמז שכל לעשות
דבר זה במס"נ בכל הרמ"ח איברים,
וזהו למעלה מהשגה ואז נתעלה לגמרי
ולא היה לו שייכות רק עם אבותיו וכו'
ע"ז בדיון הוא שיטול שכרו. (דברי
שמחה, פנחס)

לז. המוסר נפשו למצוה, חוץ
מג' דברים של יחרג ואל יעבור.

מקור המצוה: אמנם יש מידה וכו'
מסירת נפש חוץ מהשלשה דברים

לב. מי שממהר למצוה כדי שלא
לעבור על כל תאחר

מקור המצוה: אבל ההוספה שעושה זה
משמרת למשמרת במרוצתו כדי שלא
לעבור בכל תאחר מקבל עליה שכר
נוסף ג"כ בעולם הזה. (קדושה וברכה
ברכות פ"א)

הידור וכבוד

לג. על הידור המצוה

מקור המצוה: אבל על וכו' והידור
המצוות איכא שכר מצוה בהאי עלמא.
(מאורי אור בשם הרה"ק ר' דוד אהרן
מזאריק זצוק"ל)

לד. על הידור מצוה יותר משליש

מקור המצוה: עד שליש משלו מכאן
ואילן משל הקב"ה וב"ק טז, וברש"י שם
מה שיוסיף בהידור על שליש יפרע לו
הקב"ה בחייו.

לה. על כבוד המצוה

מקור המצוה: אבל על כיבוד וכו'
המצוות איכא שכר מצוה בהאי עלמא.

שנאמר בהם יהרג ואל יעבור וכו' ע"ז
משלמים בהאי עלמא. ומרדכי בשער
המלך, פנחס.)

לח. מי שמכנים עצמו בסכנה
לקיום המצוה

מקור המצוה: והנה פנחס נמי הכנים
עצמו בסכנה גדולה מה שלא היה
מחוייב לדבר וכו' לכן דין הוא נוטל
שכרו. (אך פרי חבואה פנחס)

לט. המוכן למסור נפשו כדי
לקיים מצות ה'

מקור המצוה: שכשאלם זוכה לקיים
מלוא מחוך מסירות נפש וכו' ואע"פ
שמחשבתו לא נתקיימה והוא נשאר
בחיים וכו' כיון שהאלם מלידו היה
מוכן למסור נפשו וכו' לא נאמר לגביו
שכר מלוא בה"ע ליכא וכו' ושייך שפיר
ליחן שכרו בה"ע. (ודברי אש פנחס)

מ. על מסירות נפש

מקור המצוה: אולם וכו' דעל מסי"נ
מקבל שכר בהאי עלמא וכו'. (ואמרי
יצחק עקב)

וז"ש שמע ישראל, והוא מסי"נ, ונעשה
פנים חדשות וזוכה לשכר בעוה"ז.
(ושארית מנחם פ' בחוקותי)

מא. מי שמוסר נפשו להשי"ת
במחשבה

מקור המצוה: וכתב הזרע בדרך
דשמעין מזה דמי שמוסר נפשו
להקצ"ה במחשבה וכו' אז הקצ"ה לריך
ליחן לו שכר תומ"י. (ותפארת חיים, צו)

מב. המקבל על עצמו למסור
נפשו לה'

מקור המצוה: ולכן על זה המלוא
כשמקבל על עצמו באמת למסור נפשו
מגיע אליו השכר בעוה"ז. (ועצי חיים,
פנחס)

כולל

מג. הכולל את עצמו עם הכלל
ישראל בעת קיום המצוה

מקור המצוה: שכר מלוא בהאי עלמא
ליכא דוקא ליחיד העושה מלוא אבל
רבים זכותא לרבים עדיף וכולם
להמשיך שכר גם בהאי עלמא, וכל יחיד
המשתף וכולל א"ע עם כלל ישראל
בעשותו איזה מלוא ממשיך על עצמו
רחמי ה' לשלם לו שכר גם בעוה"ז.
(ערכי יהושע אות ל' תפלה בציבור)

מז. כשמקיימים מצוה מבלי שום טעם רק מצד רצון ה'

מקור המצוה: כסם שאתה עושה בלי טעם, כך ה' יתן גשמיכם וכו' בלי טעם וניגוד לטבע. (והמגיד בחוקותי)

וזה אם בחוקותי חלכו בדרכי קבלה ואמונה ועל זה מגיע שכר על כן ונתתי גשמיכם וגו'. (דברי אליעזר בחוקותי)

מח. מי שעושה מעשיו לשם שמים

מקור המצוה: על כן מנע ממנו השכר בעוה"ז וכו' כדי שלא יהיה קשה לעבדו בלי פנייה וכו' אבל הוא לא נקם רק לכבוד ה' וכו' בדין שיטול שכרו גם בעוה"ז כי לא תהיה לו זאת לנסיון, כי אף בכאן הרי לא התכוון רק לשם שמים כנ"ל. (ודעת סופר פנחס)

מט. המקיים מצוה לא בעד תיקון נשמתו וקבלת שכר לעתיד רק שיש בזה איזה צורך להשי"ת.

מקור המצוה: הגם כי שכר מלוא ביהאי עלמא ליכא, אמנס משונה מלוא זו משאר מלות שהם בעדו ולתקן נשמתו ולקבל שכרו לעתיד, אמנס מלוא זו להקב"ה להכילו מכעס וחימה שלא

מד. מי שכולל את עצמו תמיד עם כל ישראל

מקור המצוה: כי זה גורם מחמת שמחשיב וכולל עצמו עם הרבים, ועי"ז מעלה עליו הכתוב כאילו בעצמו קיים כל התרי"ג מלות וכו' עי"ז יגיע לכל יחיד בפ"ע שכר מלוא ביהאי עלמא וכו'. (ולחם אבירים עקב)

מה. העושה מצוה ומתכוין לטובת כלל ישראל

מקור המצוה: דשכר מלוא ביהאי עלמא ליכא שהוא משום דעשה המלוא נגד הקב"ה דאין סוף, ולפי"ז אם מתכוין נגד כלל ישראל א"כ עשה גם נגד כו"ד, אז שייך שפיר שכר מלוא גם ביהאי עלמא. (ומגדלות מרקחים, פנחס)

לשם המצוה

מו. העושה מצוה לשמה

מקור המצוה: דהעושה לשמה מגיע לו שכרו ביהאי עלמא מן הדין וכו'. (ואמרי יצחק ואתחנן)

יכלה צבני ישראל וכו' ומרדכי בשער המלך, פנחס)

נ. המקיים מצוה שבליית, ומכוין רק משום שכך צוה ה'

מקור המצוה: דמספטים הקיום הוא נקל שהכל מסכים לזה, אבל המחשבה לה' לבדו הוא קשה, שהרי גם השכל האנושי מסכים לזה והוא ג"כ מנימוסי המדינה וכו' וז"ש והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ולא נמוסי המדינה וכו' ולכך ושמר ה"א לך וגו'. (דברי שאול עקב)

נא. מצות שיכול להבין הטעם, ומקיימם בתמימות בבחינת חוק, רק מצד צווי ה'

מקור המצוה: ואמנם שלימות קיום המלות הוא לקיים גם המשפטים השכליים בגזירת חוקים וכו' וע"ז מגיע לו שכר גם בעוה"ז. (בית אהרן, עקב.)

אם בחוקותי וגו' בדרך חוק וכו' א"כ הוא ענין חוץ לטבע וכו' יוכלו לקבל יעודי הגשמיים. (ואמרי יצחק בחוקותי)

וז"ש הכתוב אם בחוקותי תלכו ואת מצותי שיש בהם טעם ועשיתם אותם וכו' תלכו בהם בבחינת חוקותי שאין בהם טעם, אז ונתתי גשמיכם בעתם וכו'

בתורת מתנה בלכון ולא בתורת שכר, כי שכר מלוא זהאי עלמא ליכא, כי אם בתורת חסד בלא טעם. (רבי טוב קע"ב)

נב. המצות שאף בלי צווי התורה היו מקיימים אותם, והוא שומרם לשם מצוה

מקור המצוה: אבל אותם המלות שאף בלי צווי התורה היו מקיימים אותם מפני שלריכות בעוה"ז, מי ששומר אותם לשם מלוא בודאי שיטול שכרו בעוה"ז. (זרע שמשון תבוא)

נג. מצוה שיש בו הנאת הגוף ומכוין לשם המצוה

מקור המצוה: דאע"ג דשכר מלוא זהאי עלמא ליכא מ"מ אם עושה מלוא שיש בה הנאת הגוף ועכ"ז האדם עושה בלתי לה' לבדו מגיע לו שכר גם בעוה"ז. (בנין דוד ויצא)

אבל במלוא שיש בה הנאת הגוף והוא משכר תאוותו ואינו עושה כדי למלאות תאוותו אלא בלתי לה' לבדו על זה יש שכר זהאי עלמא. (חמדת ישראל, וילך)

אבל באלו [המלות] שיש בהם הנאת הגוף והוא כובש את ילדו ומשכר הנאתו מעוה"ז ועושה רק לש"ש שכרו

כפול גם בעוה"ז וכו'. (בית אהרן, עקב,
בשם פנים יפות)

נז. הסובל צער ממלעיגים על
עבודתו ואינו מתפתה מהם

צער והעדר תענוג

נד. מי שיש לו צער גדול לש"ש
בעת עשיית המצוה, ועי"ז אינו
יכול להרגיש במתיקות המצוה
בעת עשייתה.

מקור המצוה: בעושה עבירה לשמה
וכו' מחמת שפתיך כהדיה עבירה וכו'
אינו מרגיש מתיקות בעשייתה וכו'
הקב"ה מחויב לשלם שכר כהאי עלמא
(וכו'. ואמרי יוסף פנחס)

נה. מי שעשה מצוה ונתבזה על
ידה

מקור המצוה: ולפי"ז במעשה הטוב
אשר עשה פנחס, והיו השבטים מזזין
אותו על הטוב אשר עשה, כדן הוא
שיטול שכרו. (זכרון יצחק פנחס)

נו. אם מלעיגים עליו כשעושה
מצוה

מקור המצוה: דהנה גוף המלכה שכרו
לעוה"ב וכו' אמנם מה שיש עמל וטורח
נגד בני אדם המסטינים ומלעיגים, לזה
הקב"ה משלם שכר בעוה"ז. לפני מבין
בחוקותיו)

מקור המצוה: אע"פ ששכר מלכה
כהאי עלמא ליכא, מ"מ אם עומדים
לנגד האדם מקימים ומדיחים
המלעיגים על עבודתו, והוא סובל
הצער והיסקורים ואינו נתפתה מהם, על
זה מגיע לו שכרו גם בעוה"ז, כי הסי"ת
ברא את האדם שיהיה לו נסיונות
בעבודתו רק מהיכר הרע וכו', וידוע
מן הזוה"ק כי להנצל מבעלי בחירה קשה
ביותר, ומעשה כיון שמחגבר האדם גם
על בעלי בחירה, יותר מאשר הושת
עליו מן השמים, על זה מקבל שכר גם
כהאי עלמא. (דברי יואל, עקב)

נח. על מה שהגוף סובל צער,
שמכניעים תאוה

מקור המצוה: אם בחוקותי תלכו ואת
מלכותי תשמרו וכו' אחר שנזדכך החומר
וא"כ היה לה צער גדול להגוף, ולזה
ונחתי גשמיכם בעתם, ששכר הגוף
שסבל הצער אחר שכר גשמי תענוגי
הגוף. (דודאים בשדה בחוקותיו)

נמ. מי שאינו סר מדרך התורה
אף מדוחק

מקור המצוה: אבל אם אתה עושה כן,
על אף העוני והדחק הנך ממשיך בדרך
התורה אז תזכה לשני עולמות שיהיה
אשריך וטוב לך גם בעוה"ז. ובשבילי
הישיבה - נצבים)

ס. על ההתגברות על היצה"ר
לקיום המצוה

מקור המצוה: עבור ההתגברות על
היצה"ר שמונע ממנה בכל כוחו
לעשותה, והאלים מכניס עלמו נסכנה
להלחם עמו, על זה מקבל שכרו.
(ביאורי החסידות, קידושין, חיים וחסד.)

סא. העושה מצות בפרהסיא
אע"פ שאין מרגיש בה טעם

מקור המצוה: וזה נראה פירוש
המדרש, לדיקה שהקב"ה עושה עם
ישראל, הוא עושה בפרהסיא, מחמת
שעושה מצות בפרהסיא, אע"פ שאינו
יודע טעמו ואין לו תענוג מעבודתו,
וזה אללו ית' כמו לדיקה. וזרע יעקב
(רוח)

תוספות ברכה

סב. על דקדוקי מצות וגדרים
וסייגים

מקור המצוה: ורק על הדקדוקי מצות
וגדרים וסייגים שהאלים עושה לכל
מצוה או לל"ת, בזה קונה לעצמו
פלימות שהקב"ה אוהב אותו ובעד זה
הקב"ה נותן לו שכר בעוה"ז. (ואלשיך
בחוקותי)

טובת עוה"ז הוי סיבת קיום התורה
וכו' שאם האדם רואה לעשות לעצמו
גדרים וסייגים למנוע כל המניעות
המבטלים מהתורה אז וכו' גם הקב"ה
רואה להיטיב עמו לעשות לו כל הכנות
ולבטל ממנו מניעות המונעים
מהתורה. (ואמרי שפר עקב)

סג. המרחיק מפניו צ"ט שערי
היתר שלא יגיע ח"ו בשער אחד
של איסור

מקור המצוה: ומרחיק מפניו צ"ט
שערי היתר שלא יגיע ח"ו בשער
האיסור, וזכה"ג מגיע שכרו בעוה"ז.
(בית נפתלי פנחס)

סד. על מה שהאדם עושה לעצמו
משמרת למשמרת

מקור המצוה: אמנם וכו' או שאדם
עצמו עושה לו משמרת למשמרת איכא
בהאי עלמא. (נועם מגדים אחרי)

כתיב בתורה אלא האדם בעצמו המליא
זה, והאי"ת נתן לו דעת זה א"כ הוא
בבחינה הנ"ל ששמע מפי הקב"ה וא"כ
מגיע לו שכר בהאי עלמא. (ומגדלות
מרקחים, פסח)

סה. המוסיף דקדוקי סברא מה
שאינו כתוב בתורה

מקור המצוה: שעל המלות הכתובים
בתורה ליכא שכר בהאי עלמא, אבל על
דקדוקי סברא שהוסיף על חבירו דברים
שאינם כתובים בתורה מזה בא לידי
אריכות ימים. (ראשי בשמים בחוקותי)

סח. על הנהגות של חסידות
ופרישות

מקור המצוה: על אותן הנהגות של
חסידות ופרישות אשר יבדו מלכס
שמירה יתירה לאהבת ה' על זה שכרו
לא יקופח בהאי עלמא. ואמרי שפר
בחוקותי)

סו. על דקדוקי מצוות ומילי
דחסידותא

מקור המצוה: על שעושה כל מלות
התורה בחומרות דברים נוספים ובמילי
דחסידי, ממילא מקבל שכר גם
בעוה"ז. ובני יששכר חודש סיון מאמר ה
אות כח)

סט. על מה שהאדם מקדש את
עצמו במותר לו

מקור המצוה: אבל על מה שפורק אדם
עצמו גם מדברים המותרים, וקדש א"ע
במותר לו, על זה השכר בהאי עלמא.
(חקל יצחק פ' עקב)

ולפי זה מובן היטב דכשהאדם מקדש
עצמו במותר לו יק לו שכר גם בעוה"ז.
(דברי יואל שלח)

סז. מנהג טוב וחומרא שאדם
מחדש מרעתו

מקור המצוה: י"ל וכו' אנכי ולא יהיה
לך מפי הגבורה שמענו ולכך מגיע שכר
בהאי עלמא, והנה מה שמחמירין על
עצמן הוא ג"כ בבחינה זו, דהא לא

ע. המתנהג בקיום מצוה למעלה
מטבע העולם

מקור המצוה: אמנם יק מידה אם
מתנהג למעלה מטבע העולם וכו', ע"ז

משלמים זהאי עלמא. ומדרכי בשער
המלך, פנחס.)

עא. העושה מצוה ע"י זיכוך הגוף בשלימות

מקור המצוה: כאשר בארנו שהגוף של
פנחס בשעת מעשה כלל היה, והיה
הגוף נסתר, וזהו הרמז במדרש בדין
הוא לשון נסתר מחמת שהגוף היה
נסתר כנ"ל מהראוי ליטול שכרו וקדושת
לוי פ' פנחס)

עב. מי שדבוק ע"י המצוה לקדושה עליונה ומופשט מעוה"ז

מקור המצוה: אם בעת עשיית המלוא
הוא 'זהאי עלמא' ואינו מחוץ אל
הקדושה, וק"ו אם יש לו כוונה זרה ח"ו
או פניה בשעת קיום המלוא, אין לו
שכר מלוא [בעוה"ז]. (ביאורי החסידות,
קידושין ל"ט)

מלוא שאין לה הכשר מלוא והוא כמו
לכוס להמלוא וכו' ראה הקב"ה לזכות
את ישראל שיהיו נהנים משכר המלוא
זהאי עלמא לפיכך הרבה להם תורה
ומלוא הרבה דייקא שמרבה בכל דור
ודור לבושי המלוא ע"י חסידיו ויראיו
וכו'. (ושפתי צדיקים במדבר)

עד. מי שעושה יותר מחובתו

מקור המצוה: שמי שעושה יותר על
חובתו, אף מן השמים עושין עמו לפני
מקור הדין ונותנים לו איזה שכר אף
בעוה"ז וכו'. (זרע שמשון עקב)

ומ"ש רז"ל שכר מלוא זהאי עלמא ליכא
היינו מלוא לפי שיעור מה שהוא חייב
מן הדין אך אם מוסיף דבר שלא נתחייב
אפשר ליטול שכרו בעוה"ז. (פתח עינים
שבת פט"ז)

עה. אינו מצוה ועושה

מקור המצוה: שכר מלוא זהאי עלמא
ליכא וכו' זהו דוקא במלוא ועושה וכו'
אבל באינו מלוא ועושה יש שכר זהאי
עלמא וכו'. (אמרי שפר לך)

זהא דשכר מלוא זהאי עלמא ליכא
וכו' משא"כ אינו מלוא ועושה שאין

עג. על הכשר מצוה ולבוש המצוה שניתוסף ע"י גדולי כל דור

מקור המצוה: חשב הש"י לזכות עמו
ועמד ומסר החורה ללדיקי גדולי הדור
שהם יעשו ציזין ופרחין והכשר מלוא,
אוכלין פירותיהם בעוה"ז, כי אין

זהאי עלמא וכו' אבל העושה מצוה
יתירה על מה שרגיל בהם א"כ מצוה זו
לא נברא עבורה לכך נותנין לו שכר
זהאי עלמא. (מגן אבות, פ"ו אבות.)

עח. המקיים מצות אף כשיש
מידת הדין

מקור המצוה: אם במידת הדין ח"ו
ואעפ"כ תלכו במדותי וכו' ואז ונתתי
גשמיכם בעתו והא לכם שכר מצוה
זהאי עלמא. (ושפתי צדיקים בחוקותי)

עזר חה

עט. על מצוה שהוא המתחיל
בקיומו

מקור המצוה: והנה כבר אמרתי
מענין שכר עוה"ז שאינו רבית כי הכל
בתורת חסד ומתנה שהמתחיל הוא
הש"ת, ואינו מגיע לו שום שכר. אבל
במצות שאין אדם מחויב לעשות ודאי
נקרא הוא המתחיל וכו' וא"כ ממילא
מגיע לו שכר בדין, וממילא מגיע לו
שכר בעוה"ז. (מעגלי צדק פ' פנחס)

השכר גדול כל כך, אפשר לשלם לו שכרו
בעוה"ז ג"כ. (וירבה תורה פנחס)

אבל במי שאינו מצווה על הדבר
ועושהו וא"כ יש לו שכר מן הדין וכו'
אין ביד הקב"ה להטיל תנאי בשכר זה
לתת לו בעוה"ז רק לריך ליתן חסד.
(ואמרי שפר פנחס)

עו. המתנהג לפנים משורת הדין

מקור המצוה: אם בחוקותי וכו' היינו
שיתאמץ ויעשה לפנים משורת הדין
למען קיום מצותיו ית"ש וכו' אז גם אם
מלד הדין שכר מצוה זהאי עלמא ליכא,
מבטיח הקב"ה שגם הוא יתנהג עמו
לפנים משורה"ל ונתתי גשמיכם וגו'.
(דברי אש בחוקותי)

הא דשכר מצוה זה"ע ליכא רק אם
עשה מה שמחוייב בדבר, אבל לפנים
משורת הדין אוכל פירותיהן בעוה"ז.
(ופרדס יוסף תולדות)

עז. העושה מצוה יתירה על מה
שרגיל

מקור המצוה: באלו המצות שמורגל
האדם לעשותן וכו' אין מגיע לו שכר

פ. כאשר הקב"ה נותן לאדם ההזדמנות ואפשריות לקיים המצוה

מקור המצוה: והנה כבר אמרתי מענין שכר עוה"ז שאינו רבית כי הכל בתורת חסד ומתנה שהמתחיל הוא הסי"ת ואינו מגיע לו שום שכר, אמנם כ"ז במלות שמחויב לעשות, כלום עשה ליצית עד וכו' דכשהיה לו נגד היה מחויב לעשות וכבר קילס לו הסי"ת וכו'. (מעגלי צדק פנחס)

פא. במצוה שלא היה עליו התעוררות מלמעלה

מקור המצוה: במלוא וכו' שהוא הלכה ואין מורין וכו' וכמו דאין מורין מלמטה כן יש לומר מסבירא דאין מורין מלמעלה ליתן התעוררות, לזה וכו' וא"כ שוב מגיע שכרו בדין וכו'. (בית נפתלי פנחס)

שונות

פב. השומע לעצת חכמים האריך לקיים המצוה

מקור המצוה: על השמיעה בעלמא חכמים כדי לקיים המלוא ע"ז מגיע שכר טוב גם בעוה"ז. ואמרי אברהם עקב

פג. מי שמקיים מצות ה' בהבנה, ולא כמצות אנשים מלומדה

מקור המצוה: אמנם לזה לריך עוד גם תשמעון, היינו לשון הבנה, שיעשה ויקיים את מצות ה' מתוך הבנה, ולא יעשה את מצות כמלוא אנשים מלומדה וכו' ואז יקויים אללו גם כל הברכות האמורות אחריו, ואהבך וברכך וגו'. וקני המנורה עקב לאאמור"ר הרה"ג מוהר"ר יצחק נפתלי קנאפפלער זצ"ל אבד"ק טיניע יצ"ו

פד. בשמקיים המצוה לצד השמועה, שכן קיבל מאבותיו

מקור המצוה: והנה כל המלות שאנו מקיימים אותן מלד השמועה בדרך קבלה מאבותינו, על זה שפיר מגיע שכר. (דברי אליעזר, הדרנים, שבת)

פה. על מצוה שלא לשמה עם
פניות

מקור המצוה: וכן הדבר במלוא
שמקיימה שלא לשמה שמכוין בעשייתה
בשביל איזה פניה של דבר גשמי שייך
לשם שכר ע"ז בעוה"ז. (ויחי יוסף
בחוקותיו)

פו. בשרבים עושים מצוה

מקור המצוה: כשרבים עושים מלוא
יש להם שכר בעוה"ז, כ"כ הרב הנזכר
שם, משם הרב מהרש"א. (דבש לפי מ')

פז. המקיים מצוה ואינו מצפה
לשכר

מקור המצוה: ויתכן שזהו דוקא במ"ע
שעושה המלוא ומקוה לתשלום שכר,
לכן אין מגיע לו בעוה"ז כלום כי מתן
שכרן של לדיקים לעתיד, אבל מי שאין
מעלה את עצמו במחשבתו כלל, רק
מסדל במלות ה' לראון ה' לבד בכל
עוז, אזי כשם שהוא ממלא רצון ה' בלי
תקוה לשכר כך ה' ממלא רצונו בדבר
שאין מגיע לו ונוחל שני עולמים. (ערבי
נחל חקת דרוש א')